

**การวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์ของ
นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือก**

ในบทนี้ ผู้ศึกษาจะชี้ให้เห็นว่านักคิดทุกท่านกล่าวถึงธรรมชาติมนุษย์เพื่อให้เหตุผลสนับสนุนข้อเสนอทางการเมืองของตน แต่ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการอ้างว่าแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์เป็นความจริงแท้ นั้นไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นการให้เหตุผลสนับสนุนเพื่อปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาทางการเมือง ทั้งนี้เพราะ แนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์ยังหาข้อสรุปที่ชัดเจนไม่ได้ในทางวิทยาศาสตร์ และหากข้ออ้างเรื่องธรรมชาติมนุษย์ขัดแย้งกับความเป็นจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้น การโจมตีแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์จะเป็นการบั่นทอนความน่าเชื่อถือของข้อเสนอทางการเมืองของนักคิดได้

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาก็ยังเห็นว่า การเสนอแนะธรรมชาติมนุษย์แบบที่ควรจะเป็นนั้นเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกไม่ได้ เพราะการเสนอแนะดังกล่าวเป็นการแสดงจุดยืนที่ชัดเจนว่า นักคิดมีเป้าหมายที่จะปรับปรุงมนุษย์และสังคมไปในรูปแบบใด นอกจากนี้ การวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอทางแก้ไขทางการเมือง ย่อมเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการกล่าวถึงสภาพมนุษย์ที่เป็นอยู่และแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม

จากนั้น ผู้ศึกษาจะเปรียบเทียบทัศนะที่เหมือนและต่างระหว่างนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกนั้น และให้ข้อสรุปว่านักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองมนุษย์ในแง่ดีกว่านักคิดประชาธิปไตยตัวแทน เพราะนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเชื่อมั่นว่ามนุษย์สามารถควบคุมตนเองได้ยิ่งกว่านักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทน ความเชื่อมั่นดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นได้ว่า นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองมนุษย์ในแง่ดีกว่านักคิดประชาธิปไตยตัวแทน การมองในแง่ดีนี้ไปช่วยกันกับการเรียกร้องให้พลเมืองทั่วไปมีจิตใจที่ทำการเพื่อสาธารณะและมีจริยธรรม

นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนจะเน้นการเสนอภาพลบบเกี่ยวกับมวลชน ส่วนนักคิดประชาธิปไตยแบบทางเลือกจะเน้นการเสนอภาพบวกเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์ในการรวมตัวกันและส่งเสริมสิ่งที่ดีต่อสังคมได้ น่าสังเกตว่า **ธรรมชาติมนุษย์และข้อเสนอทางการเมืองของนักคิดสอดคล้องกันไปในลักษณะดังต่อไปนี้**

ประการแรก การมองธรรมชาติมนุษย์ในแง่ลบสอดคล้องกับการนำเสนอมาตรการในเชิงป้องกัน

ประการที่สอง การมองธรรมชาติมนุษย์ในแง่บวก อันรวมถึงความสามารถหรือศักยภาพ

ของมนุษย์ในการพัฒนาปรับปรุงตนเองได้สอดคล้องกับการนำเสนอมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนามนุษย์

จากนั้นผู้ศึกษาจะกล่าวถึงทัศนะของมิลล์และชี้ให้เห็นว่าทัศนะของมิลล์เป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่างนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนและทางเลือก ได้ เพราะข้อบกพร่องของมิลล์ที่ว่า หากตัวแทนหน้าใหม่ หรือตัวแทนนั้นไม่เป็นที่น่าไว้วางใจ ประชาชนจะต้องควบคุม และจับตามองตัวแทนอย่างแข็งขัน ข้อบกพร่องดังกล่าว ของมิลล์กลายเป็นข้อเสนอแนะที่ ผู้ศึกษาเห็นว่ากลายเป็นประเด็นหลักของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกที่เน้นการตรวจสอบตัวแทนจากภาคประชาชน และรับทัศนะของมิลล์ที่ว่าการศึกษาหรือช่วยให้เกิดปัญญาแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยที่ไม่ให้อภิสิทธิ์กับผู้ใดว่าจะเป็นผู้ชี้แนะ หรือ ให้การศึกษาในเวทีอภิปรายทางการเมือง

ในบทนี้ ผู้ศึกษาจะเปรียบเทียบแนวคิดของนักคิดประชาธิปไตยเป็นสองส่วนด้วยกัน ในส่วนแรก คือการเปรียบเทียบทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนและทางเลือก ในประเด็นการให้เหตุผลสนับสนุน และแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล

ในส่วนที่สอง ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงแนวคิดของจอห์น สจ๊วต มิลล์เป็นพิเศษและอธิบายให้เห็นว่าทัศนะของมิลล์ เหมือนหรือแตกต่างจากกับนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกอย่างไร

5.1 การเปรียบเทียบทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนและทางเลือก

ผู้ศึกษาจะเปรียบเทียบทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนและทางเลือก ในสองประเด็นใหญ่ๆ ได้แก่การเปรียบเทียบลักษณะการให้เหตุผลสนับสนุนทฤษฎีที่นักคิดนำเสนอ และเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลของนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนและทางเลือก โดยในแต่ละประเด็นผู้ศึกษาจะแยกแยะให้เห็นถึงทัศนะที่เหมือนและแตกต่างกัน

5.1.1 การเปรียบเทียบลักษณะการให้เหตุผลสนับสนุน

ในหัวข้อ 5.1.1 นี้ ผู้ศึกษาจะนำเสนอทัศนะที่นักคิดประชาธิปไตยมองเหมือนกัน นั่นคือการกล่าวถึงธรรมาภิบาลเพื่อเป็นเหตุผลสนับสนุนแนวคิดทางการเมือง และทัศนะที่นักคิดประชาธิปไตยมองแตกต่างกัน นั่นคือ การนำเสนอรูปแบบที่แตกต่างกันในการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดทางการเมือง

ก. ทักสนะร่วม : ธรรมชาติมนุษย์ในฐานะเหตุผลสนับสนุนแนวคิดทางการเมือง

แม้ว่ารูปแบบการให้เหตุผลสนับสนุนแบบคุณค่า-บริบทนิยมจะไม่ได้กำหนดให้แนวความคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์เป็นความจริงรากฐานที่จะอธิบายว่ารูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดคืออะไร แต่นักคิดที่ให้เหตุผลชอบธรรมแบบคุณค่า-บริบทนิยมก็อ้างถึงแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์เพื่อสนับสนุนแนวคิดทางการเมืองที่นักคิดนำเสนอ

แนวทางในการลำดับการนำเสนอแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์และมาตรการทางการเมืองของนักคิดที่ให้เหตุผลสนับสนุนแบบคุณค่า-บริบทนิยม นั้นแบ่งออกได้เป็นสองแนวทาง ได้แก่ แนวทางแรกเป็นการกล่าวถึงธรรมชาติมนุษย์ก่อน แล้วค่อยนำเสนอรูปแบบการปกครองหรือมาตรการต่างๆ ทางการเมือง นักคิดที่นำเสนอตามแนวทางนี้ ได้แก่ นักคิดทุกท่าน ยกเว้น เมคิสัน และเจย์

แนวทางที่สองเป็นการกล่าวถึงรูปแบบการปกครองหรือมาตรการทางการเมืองก่อน แล้วค่อยกล่าวถึงธรรมชาติมนุษย์เพื่อสนับสนุนรูปแบบการปกครองหรือมาตรการทางการเมือง นักคิดที่นำเสนอแนวตามทางนี้ ได้แก่ เมคิสัน และเจย์

ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงนักคิดทุกท่านอย่างสังเขป ยกเว้น แนวคิดของ เมคิสัน และเจย์ ที่ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงมากเป็นพิเศษเนื่องจากนักคิดทั้งสองท่านมีลำดับการนำเสนอแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์ที่แตกต่างจากนักคิดส่วนใหญ่

ในบทความหมายเลข 3 เจย์ กล่าวถึงระบอบสหพันธรัฐภายใต้รัฐบาลกลางที่มีประสิทธิภาพด้วยการชี้ถึงข้อดีของระบอบนี้ว่าเป็นระบอบที่สามารถปกป้องพลเมืองให้ปลอดภัยจากศัตรูนอกประเทศได้ เจย์มองว่ารัฐบาลกลางสามารถเข้าใจและแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างรัฐได้อย่างสุขุมรอบคอบกว่ารัฐที่ขัดแย้งกันเอง เจย์อธิบายว่า รัฐก็เหมือนมนุษย์ รัฐบาลกลางเปรียบได้กับผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งโดยตรง ผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งโดยตรงจะสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐได้อย่างเป็นธรรมกว่าผู้ที่ขัดแย้งกันเองอยู่ ผู้ที่ขัดแย้งกันเองมักจะมีอารมณ์ที่รุนแรงและมีความสามารถในการใช้เหตุผลในระดับที่ต่ำ ส่วนผู้ที่อยู่ห่างจากเหตุการณ์ความขัดแย้งจะสามารถเข้าใจและแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ดีกว่า ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ รัฐบาลกลางจึงสามารถรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้กับรัฐ ได้ดีกว่ารัฐต่างๆ จะปกป้องตนเอง

ส่วนเมดิสันนั้น เมดิสันกล่าวไว้ในบทความหมายเลข 10 ว่าระบอบมหาชนรัฐแบบขยายขอบเขต(extended republics)จะช่วยหยุดยั้งและควบคุมความรุนแรงของกลุ่มเฉพาะ จากนั้นเมดิสันก็อธิบายว่าสาเหตุของกลุ่มเฉพาะอยู่ที่ธรรมชาติมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์มีเสรีภาพและมีกิเลสอันจะทำให้มนุษย์มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป ดังนั้น มนุษย์จึงขัดแย้งกันและรวมตัวกันเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน เมดิสันชี้ว่า รูปแบบการปกครองแบบมหาชนรัฐที่ขยายขอบเขตจะช่วยให้สังคมมีประเภทของอาชีพ และผลประโยชน์ต่างๆ จำนวนมาก มนุษย์จึงรวมตัวกันเป็นกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลาย โอกาสที่มนุษย์จำนวนมากจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มเฉพาะที่แสวงหาประโยชน์ของกลุ่มคนอย่างเห็นแก่ตัวจึงเป็นไปได้ยาก ดังนั้นมหาชนรัฐที่ขยายขอบเขตจะจัดโอกาสที่จะเกิดกลุ่มเฉพาะเลียงส่วนใหญ่เข้ามาเป็นผู้แทนได้

นอกจากนี้ ในบทความหมายเลข 51 เมดิสันได้เสนอมาตรการในการควบคุมไม่ให้ผู้ปกครองมีอำนาจเด็ดขาด และการให้ผลประโยชน์เป็นรางวัลในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเมดิสันได้ให้เหตุผลสนับสนุนว่า มนุษย์ไม่ใช่เทวดา มนุษย์ไม่ใช่ผู้ที่ดีพร้อม แต่มนุษย์แสวงหาอำนาจและผลประโยชน์อย่างไม่หยุดหย่อน ดังนั้น การวางมาตรการควบคุมอำนาจและการให้รางวัลเพื่อจูงใจให้มนุษย์ปฏิบัติตามหน้าที่ก็เป็นสิ่งที่จำเป็น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า เจย์ และเมดิสันจะกล่าวถึงรูปแบบการปกครองและมาตรการทางการเมืองก่อนที่จะอ้างอิงถึงธรรมชาติมนุษย์ก็ตาม แต่นักคิดทั้งสองท่านเปรียบเทียบว่าธรรมชาติของรัฐก็เหมือนกับธรรมชาติของมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากการที่เมดิสันกล่าวไว้ในบทความหมายเลข 51 ว่า “แต่หลักประกันอันยิ่งใหญ่ที่จะป้องกันการค่อๆ รวบอำนาจทั้งหลายเข้าไว้ในฝ่ายเดียวกันนั้น อยู่ที่การให้ผู้บริหารของแต่ละฝ่ายมีช่องทางที่จำเป็นตามรัฐธรรมนูญและแรงคลใจส่วนตัวที่จะต้านทานการรุกรานโดยฝ่ายอื่น ข้อกำหนดเพื่อป้องกันตัวในกรณีนี้ควรต้องทำให้เหมือนในกรณีอื่นๆ ทั้งปวงคือ ต้องให้ทัดเทียมกับอันตรายจากการถูกโจมตี ต้องใช้ความมักใหญ่ใฝ่สูงมาต่อต้านความมักใหญ่ใฝ่สูงกันเอง ผลประโยชน์ของมนุษย์จะต้องถูกเชื่อมโยงเข้ากับสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตำแหน่ง การที่กลไกดังกล่าวมีความจำเป็นสำหรับควบคุมการใช้อำนาจไปในทางมิชอบของรัฐบาลนั้น อาจจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของมนุษย์นั่นเอง แต่ตัวรัฐบาลคืออะไรเล่าถ้าไม่ใช่การสะท้อนธรรมชาติมนุษย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุด? ถ้ามนุษย์เป็นเทวดามาปกครองมนุษย์ก็คงไม่จำเป็นต้องมีรัฐบาล หรือถ้าเทวดามาปกครองมนุษย์ก็คงไม่จำเป็นต้องมีการควบคุมรัฐบาลจากข้างในและข้างนอก ในการสร้างรัฐบาลที่มนุษย์จะเป็นผู้บริหารเหมือนมนุษย์ด้วยกันนั้น ความลำบากใหญ่หลวงอยู่ตรงนี้คือ ประการแรกท่านต้องทำให้รัฐบาลสามารถควบคุมผู้ที่อยู่การปกครองได้เสียก่อนแล้วค่อยบังคับรัฐบาลให้ควบคุมตัวเองเป็นการถัดไป” การเปรียบเทียบในลักษณะดังกล่าวนี้แสดง

ให้เห็นได้ว่า นักคิดมองว่าธรรมชาติมนุษย์เป็นฐานตั้งต้นในการสืบหาคำตอบเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองหรือมาตรการทางการเมืองที่เหมาะสม

ทางด้านแนวคิดของ ซุมปีเตอร์ ซุมปีเตอร์กล่าวถึงธรรมชาติมนุษย์ก่อนที่จะนำเสนอแนวคิดประชาธิปไตยของเขาว่าสมจริงและเป็นไปได้มากกว่าทฤษฎีประชาธิปไตยคลาสสิก กล่าวคือ ซุมปีเตอร์มองว่ามนุษย์ไม่ได้ตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผลอย่างที่นักประชาธิปไตยคลาสสิกคิด และมองว่าความสามารถในการใช้เหตุผลนั้น สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในแง่ที่ว่า การอยู่ในแวดวงการเมืองทำให้นักการเมืองมีความสามารถในการตัดสินใจประเด็นทางการเมืองได้ดีกว่าพลเมือง ดังนั้น เขาเสนอให้พลเมืองเลือกตัวแทนในการตัดสินใจประเด็นทางการเมืองแทนที่จะให้พลเมืองเสนอประเด็นนโยบายต่อตัวแทนโดยตรง

สำหรับ ชาร์โตรี เขากล่าวไว้ในโครงร่างของหนังสือว่าความคิดกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อที่จะชี้ว่าข้อเสนอหรือมาตรการทางการเมืองต่างๆ ที่เขาได้เสนอต่อไปในส่วนเนื้อหาของหนังสือว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้หากว่ามนุษย์คิดที่จะทำ ชาร์โตรีสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนโดยเสนอแนะให้พลเมืองคัดเลือกตัวแทนที่ดีและมีความสามารถ และเสนอแนะให้ผู้ที่ทำหน้าที่ทางการเมืองยึดหลักจริยธรรมในการทำเพื่อส่วนรวมโดยไม่คาดหวังผลได้ส่วนตัวเป็นการตอบแทน ชาร์โตรีมองว่า ข้อเสนอทางการเมืองของเขาเป็นไปได้เพราะพฤติกรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับแนวคิดที่ผู้นั้นยึดถือ

สำหรับ คาร์ล คาร์ลมองว่า มนุษย์เป็นสิ่งที่ชีวิตเชิงสังคม ดังนั้น มนุษย์ยึดถือคุณค่าต่างๆ ที่ส่งเสริมให้สังคมมีความสุข เช่น มิตรภาพ ความใจกว้าง ความเป็นอิสระเอกเทศทางศีลธรรม คุณค่าต่างๆ นี้ คาร์ล เรียกว่า “ผลประโยชน์ของบุคคล” (personal interests) เนื่องจากระบอบประชาธิปไตยสามารถส่งเสริมผลประโยชน์ของบุคคลได้ดีกว่าระบอบการปกครองแบบอื่นๆ เช่น ระบอบเผด็จการ ทั้งนี้เพราะ ระบอบเผด็จการนั้นเสี่ยงต่อการที่ผู้ปกครองจะลุแก่อำนาจ แต่ระบอบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ประชาชนควบคุมผู้นำได้ด้วยกลไกการเลือกตั้งรวมทั้งเปิดโอกาสให้มนุษย์มีเสรีภาพในการตัดสินใจต่างๆ ตามหลักศีลธรรมที่ตนยึดถือได้ ส่วนรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยแบบปรีภานาหรือนั้น คาร์ลมองว่ายิ่งส่งเสริมผลประโยชน์ของบุคคลได้ดีกว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทน เพราะระบอบนี้พัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญของพลเมือง และเปิดกว้างให้พลเมืองมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจนโยบายต่างๆ ดังนั้น ระบอบนี้จึงปกป้องผลประโยชน์ของพลเมืองได้ดีกว่าระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน

บาร์เบอร์ ชี้ว่า มนุษย์มีธรรมชาติเชิงสังคมที่ร่วมมือกัน แต่ธรรมชาติดังกล่าวจะสมบูรณ์ได้นั้น มนุษย์ก็จะต้องร่วมพูดคุยกัน ตัดสินใจต่างๆ ร่วมกัน และทำงานร่วมกัน จากฐานคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์ดังกล่าว บาร์เบอร์ได้เสนอรูปแบบการปกครองที่สอดคล้องคือ ประชาธิปไตยแบบเข้มแข็งที่ส่งเสริมให้มนุษย์ร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคม

ลาถลาว และ มูฟ ชี้ว่ามนุษย์ให้ความหมายกับตัวตนของตนเอง ดังนั้นกลุ่มต่อสู้เพื่อความเสมอภาคต่างๆ สามารถเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการต่อสู้เพื่อความเสมอภาคเฉพาะประเด็นที่กลุ่มตนสนับสนุนให้ร่วมกันต่อสู้กับความไม่เสมอภาคต่างๆ ของสังคมได้ เช่น กลุ่มที่ต่อต้านการเหยียดสีผิวก็สามารถเข้าช่วยเหลือกลุ่มที่ถูกกดขี่แรงงานให้ต่อสู้เพื่อให้ได้รับค่าจ้างแรงงานที่เป็นธรรมได้

สำหรับทัศนะของ กัทแมน และ ทอมสัน นั้น เริ่มต้นจากการชี้ว่าการที่มนุษย์มีศักยภาพที่จะช่วยเหลือกันและมีศักยภาพที่จะพัฒนาสติปัญญากันและกันหากว่ามนุษย์ร่วมปรึกษาหารือในการตัดสินใจทางการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมให้ดีขึ้นได้ ดังนั้นรูปแบบการปกครองที่ส่งเสริมศักยภาพดังกล่าวของมนุษย์ให้ได้ปรากฏขึ้นจริงคือ ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ

ทางด้านการจัดลำดับการนำเสนอแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์นั้น นักคิดส่วนใหญ่จัดลำดับแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์ไว้ก่อนการนำเสนอแนวคิดทางการเมือง สำหรับนักคิดที่นำเสนอรูปแบบทางการเมืองก่อนแล้วอ้างอิงถึงธรรมชาติมนุษย์ ก็มองว่า การเข้าใจธรรมชาติมนุษย์ช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของรัฐบาลได้ ดังนั้น เราสามารถสรุปได้ว่า นักคิดทุกท่านกล่าวถึงธรรมชาติมนุษย์เพื่อให้เหตุผลสนับสนุนข้อเสนอทางการเมือง

ข. ทัศนะที่แตกต่าง : รูปแบบของการให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดประชาธิปไตย

นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้น มีรูปแบบการให้เหตุผลสนับสนุน ทั้งสามแบบ กล่าวคือ แอลมินตัน และ เจมส์ มิลล์ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยม จอห์น สจิวัด มิลล์ ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยมตามลำดับขั้น ส่วน เมคิสัน ชุมปีเตอร์ ชาร์โครี และ และนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่าน ได้ให้เหตุผลสนับสนุนแบบคุณค่า-บริบทนิยม ลักษณะของการให้เหตุผลสนับสนุนนี้สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องเหตุผลของนักคิดประชาธิปไตยด้วย กล่าวคือ นักคิดที่มีทัศนะในการให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยมจะเชื่อมั่นว่าการใช้เหตุผลของมนุษย์ช่วยให้มนุษย์สามารถพบความจริงแท้ที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทได้ นักคิดที่มองเหตุผลว่าทำให้มนุษย์ค้นพบความจริงได้โดยไม่ต้องอาศัยความรู้จากประสบการณ์คือ แอลมินตัน และ เจมส์ มิลล์ สำหรับนักคิดท่านอื่นๆ จะให้ความสำคัญกับบริบททางการเมืองมากกว่า

ในส่วนของการให้เหตุผลสนับสนุนนั้น การที่นักคิดทุกท่านซึ่งรวมถึงนักคิดที่ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยม หรือรากฐานนิยมตามลำดับขั้นเปรียบเทียบรูปแบบการปกครองที่ตนนำเสนอกับรูปแบบการปกครองแบบอื่นๆ อีกทั้งยังกล่าวถึงเงื่อนไขในการปรับใช้ระบอบการปกครองที่ตนนำเสนอ ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่า นักคิดที่เชื่อในสิ่งจะพื้นฐานเองก็เห็นว่าการอ้างอิงแต่เพียงสัญธรรมนั้นไม่เพียงพอที่จะชักจูงใจให้ผู้อ่านเห็นด้วยกับตน และในเมื่อระบอบประชาธิปไตยเห็นว่าการยอมรับจากประชาชนเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการสร้างและคงรักษารูปแบบการปกครองไว้ ดังนั้นความจริงรากฐานจะมีจริงหรือไม่ ค้นพบได้หรือไม่ได้อย่างไร ก็ไม่สามารถบังคับให้มนุษย์เชื่อหรือให้ความยินยอมได้จริงๆ การอธิบายโดยอ้างอิงถึงประสบการณ์ ประวัติศาสตร์ หรือบริบท และเปรียบเทียบรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยว่าดีกว่ารูปแบบการปกครองแบบอื่นๆ จะทำให้ประชาชนยอมรับรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยง่ายกว่าการอ้างอิงความจริงรากฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยปัจจุบัน ที่เรากำลังคำถามกับความจริงแท้ว่ามีหรือไม่ ถ้ามี มนุษย์จะสามารถเข้าถึงได้อย่างไร และอะไรคือข้อพิสูจน์ว่าความจริงแท้ที่นักคิดคนหนึ่งอ้างเป็นจริง จะเห็นได้ว่า นักคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่ทุกท่าน ไม่ว่าจะเป็่นนักคิดประชาธิปไตยตัวแทน หรือนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกก็ไม่ได้ให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยม แต่สนับสนุนรูปแบบการปกครองที่ตนเสนอด้วยการตั้งค่าน้ำหนักค่าเรื่องเสรีภาพ และปัญหาที่นักคิดเผชิญ และหนทางแก้ไขที่สอดคล้องกับบริบท และการเสนอรูปแบบการปกครองที่ดีสำหรับบริบท ณ ปัจจุบัน

นักคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่ให้เหตุผลสนับสนุนรูปแบบการปกครองที่ตนเสนอในเชิงเปรียบเทียบกับรูปแบบการปกครองแบบอื่นๆ นักคิดเหล่านี้ชี้ว่าการปกครองแบบที่นักคิดแต่ละท่านนำเสนอขึ้นคิดว่าเพราะตอบสนองต่อคุณค่า และเป้าหมายในการปกครองที่มนุษย์ยึดถือในปัจจุบัน ได้ดีกว่า แต่ไม่ได้บอกว่ารูปแบบต่างๆ ที่เขานำเสนอคือรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดที่ก้าวข้ามเวลาและสถานที่ พร้อมทั้งยังเสนอให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถาบัน รวมถึงกรอบคิดในการตอบสนองต่อเป้าหมายในการปกครองให้เหมาะสมกับกาลเวลาด้วย

อย่างไรก็ตาม น่าสังเกตว่า นักคิดที่ใช้รูปแบบการให้เหตุผลสนับสนุนแบบคุณค่า-บริบทนิยมก็ยังนำเสนอแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์ในฐานะเป็นความจริงแท้ ดังเช่นที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านกล่าวถึงธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตเชิงสังคม ดังนั้น มนุษย์จึงควรทำเพื่อส่วนร่วม ขณะเดียวกัน นักคิดทุกท่านกลับชี้ว่าเหตุผลไม่สามารถช่วยให้มนุษย์ค้นพบความจริงแท้ที่ไม่เปลี่ยนแปลง

ก็มีน้ำหนักและเป็นรูปธรรมเพียงพอที่จะชักจูงใจให้คนเห็นด้วยมากกว่าการอ้างถึงธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ เนื่องจากเหตุผลสองประการดังต่อไปนี้

ประการแรก แนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์ยังหาข้อสรุปที่ชัดเจนไม่ได้ในทางวิทยาศาสตร์

ประการที่สอง หากข้ออ้างเรื่องธรรมชาติมนุษย์ขัดแย้งกับความเป็นจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้น การโจมตีแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์จะเป็นการบั่นทอนความน่าเชื่อถือของข้อเสนอทางการเมืองของนักคิดได้

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาก็ยังเห็นว่า การเสนอแนะธรรมชาติมนุษย์แบบที่ควรจะเป็นนั้นเป็นสิ่งสำคัญอันขาดไม่ได้ เพราะการเสนอแนะดังกล่าวเป็นการแสดงจุดยืนที่ชัดเจนว่า นักคิดมีเป้าหมายที่จะปรับปรุงมนุษย์และสังคมไปในรูปแบบใด นอกจากนี้ การวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอทางแก้ไขทางการเมือง ย่อมเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการกล่าวถึงสภาพมนุษย์ที่เป็นอยู่และแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม

5.1.2 การเปรียบเทียบทัศนะเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะนำเสนอโดยแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ ทัศนะเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์ที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกมองเหมือนกัน และ ทัศนะเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์ที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกมองต่างกัน

ก. ทัศนะเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์ที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกมองเหมือนกัน

ทัศนะที่นักคิดประชาธิปไตยมองเหมือนกัน ได้แก่

(1) แรงคลใจของมนุษย์ในสังคมนั้นมีทั้ง แรงคลใจที่คำนึงถึงตนเอง และคำนึงถึงคนอื่น ๆ

(2) ความเป็นปัจเจกบุคคล

(3) แนวคิดเรื่องอำนาจสองด้าน

(1) แรงคลใจของมนุษย์ในสังคมมีทั้งแบบที่คำนึงถึงตนเองและคนอื่น ๆ

เนื่องจากนักคิดมีทัศนะที่แตกต่างกันเกี่ยวกับแรงคลใจดั้งเดิมของมนุษย์ ดังนั้น ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึง ทัศนะดังกล่าว ก่อนที่จะอธิบายให้เห็นว่า มนุษย์ในสังคมสามารถคำนึงถึงคนอื่น ๆ ได้

- ทัศนะที่แตกต่างของนักคิดประชาธิปไตยเกี่ยวกับแรงคลใจดั้งเดิมของมนุษย์

นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนส่วนใหญ่ มองว่ามนุษย์โดยดั้งเดิมสนใจแต่ตัวเองและตัดสินใจสิ่งต่างๆ โดยอ้างอิงถึงตัวเองเป็นหลัก โดยที่ พับลิสต์ และ จอห์น สจิวค มิลล์ มองว่าโดยธรรมชาติมนุษย์มีแรงคลใจที่คำนึงถึงตนเอง และคำนึงถึงคนอื่น ๆ ด้วย สำหรับนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนท่านอื่นๆ มีทัศนะดังต่อไปนี้ เจมส์ มิลล์ มองว่า มนุษย์โดยธรรมชาติมีผลประโยชน์ส่วนตัวที่เห็นแก่ตัวและขัดแย้ง ชุมปีเตอร์ มองว่าโดยหลักแล้วมนุษย์คำนึงถึงตัวเอง การกระทำที่ทำเพื่อคนอื่น ๆ จริงโดยไม่คำนึงถึงตนเองเลยนั้นหาได้ยากมากแต่เขาก็ไม่ปฏิเสธว่าไม่มี สำหรับ ชาร์โครี นั้น เขามองว่า มนุษย์มีผลประโยชน์ส่วนตัว ความต้องการของมนุษย์ไม่เคยมีที่สิ้นสุด แต่ ชาร์โครี ไม่ได้กล่าวว่าผลประโยชน์ส่วนตัวจะต้องหมายถึงผลประโยชน์ที่เห็นแก่ตัว และละเมิดผลประโยชน์ของคนอื่นเสมอไป กระนั้นก็ตาม บุคคลบางคนก็มีความเห็นแก่ตนและต้องการแสวงหาอำนาจมาตั้งแต่เกิด สำหรับการมีแรงคลใจแบบที่คำนึงถึงตนเองหรือคนอื่น ๆ นั้นขึ้นอยู่กับการศึกษา คุณค่า อย่างไรก็ดี ณ ปัจจุบัน ชาร์โครี มองว่า มนุษย์ส่วนใหญ่หวังผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นการตอบแทนในการกระทำสิ่งต่างๆ

นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกแทบทุกท่าน มองว่า โดยดั้งเดิมแล้วมนุษย์นั้นใส่ใจทั้งต่อตนเอง และคนอื่น ๆ ทั้งนี้ยกเว้น บาร์เบอร์ ที่มองว่า โดยธรรมชาติมนุษย์เห็นแก่ตัวและมีผลประโยชน์คับแคบ นอกจากนี้ นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านเน้นว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ได้ ดังจะได้กล่าวไว้ในหัวข้อ แรงคลใจของมนุษย์ในสังคมมีทั้งแบบที่คำนึงถึงตนเองและคำนึงถึงคนอื่น ๆ

- แรงคลใจของมนุษย์ในสังคมมีทั้งแบบที่คำนึงถึงตนเองและคำนึงถึงคนอื่น ๆ

ในบรรดานักคิดประชาธิปไตยทั้งหมดที่ผู้ศึกษาได้อธิบาย มีเพียงเจมส์ มิลล์ และ บาร์เบอร์ ที่มองว่า มนุษย์ทุกคนนั้น โดยธรรมชาติดั้งเดิมคำนึงถึงแต่ตนเองอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ดี ทั้งสองท่านก็มีแนวคิดแบบเดียวกับนักคิดท่านอื่นๆ ที่มองว่า ไม่ว่ามนุษย์จะมีแรงคลใจดั้งเดิมอย่างไร

มนุษย์ในสังคม สามารถมีพฤติกรรมที่เพื่อส่วนรวมได้ นักคิดท่านต่างๆ ได้ชี้ว่ามนุษย์สามารถ
 ทำเพื่อส่วนรวมได้ ดังต่อไปนี้

พับลีธสมองว่า การวางแผนสถาบันทางการเมืองสามารถหันเหทิศทางการให้มนุษย์ที่
 คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนทำเพื่อส่วนรวมได้

เจมส์ มิลล์ กล่าวไว้ใน “การศึกษา” (Education) ว่าการจัดการศึกษาที่ดีจะช่วยให้เด็ก
 มีจิตใจเมตตาการุณย์ได้ นอกจากนี้ การได้อยู่ใกล้ชิดผู้ที่มีจิตใจดีงาม และการอยู่ในสังคมการเมือง
 ที่รัฐชวยกอบและให้รางวัลกับคนดีจะทำให้คนในสังคมมีแรงคลใจที่จะทำความดีได้

จอห์น สจ๊วต มิลล์ ชี้ว่าการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะจะช่วยให้มนุษย์รู้สึกพอใจ
 กับกับการทำเพื่อส่วนรวม

ซุมปีเตอร์มองว่ามนุษย์ในสังคมอารยะสามารถอดทนมุ่งมั่นที่จะรักษาระบบอบ
 ประชาธิปไตยไว้ให้ได้ ขณะที่คนป่าไม่สามารถมีความอดทนมุ่งมั่นมากพอที่จะรักษาระบบดัง
 กล่าวได้ ความอดทนมุ่งมั่นนี้หมายถึงการที่ฝ่ายต่างๆ ในสังคมจะต้องควบคุมตนเองให้คำนึงถึง
 ประโยชน์ของชาติ

ซาร์โตริมองว่ามนุษย์สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองได้โดยไม่หวังผลประโยชน์
 ส่วนตัวเป็นการตอบแทน และมนุษย์สามารถเลือกตั้งโดยมีจุดมุ่งหมายในการคัดเลือกคนดีและมี
 ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ ทั้งนี้เพราะความมุ่งมั่นของมนุษย์ที่จะทำดังที่กล่าว
 มานี้จะเป็นแรงผลักดันให้มนุษย์ทำตามความตั้งใจของตนเอง

ทางด้านนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านมองว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะคำนึงถึง
 ประโยชน์ส่วนรวมได้ เพราะความคิดความเชื่อจะกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ หากมนุษย์ตั้งใจที่
 จะทำสิ่งที่ดี มนุษย์จะกระทำตามที่ตนคิด

ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงแนวคิดของบาร์เบอร์และเจมส์ มิลล์ เป็นพิเศษ เพื่อชี้ให้เห็นว่า นัก
 คิดที่มีทัศนะว่ามนุษย์โดยดั้งเดิมนั้นมีธรรมชาติที่เห็นแก่ตัว แต่ก็ยังสามารถคำนึงถึงคนอื่นๆ ได้

ขณะที่เจมส์ มิลล์ เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในการควบคุมจิตใจมนุษย์ บาร์
 เบอร์เน้นไปที่การควบคุมจิตใจตัวเองให้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและเน้นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่
 ส่งเสริมความรู้สึกร่วมกันและมีมิตรภาพต่อกัน

ผู้ศึกษาเห็นด้วยกับ เจมส์ มิลล์ ในแง่ที่ว่า สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่แม้จะดูไม่สำคัญแต่ก็มีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจของมนุษย์¹ แต่ผู้ศึกษาไม่เห็นด้วยกับทัศนะของมิลล์ที่ว่า มนุษย์ทุกคนคิดได้ด้วยสิ่งแวดล้อมเท่านั้น² ทั้งนี้เพราะผู้ศึกษาเชื่อเหมือนกับบาร์เบอร์ว่า การกระทำที่เป็นมิตรเริ่มจากความคิดดีๆ หรือความตั้งใจดีต่อกัน แต่ผู้ศึกษาก็ไม่เห็นด้วยกับทัศนะที่สุดโต่งของบาร์เบอร์ที่มองว่ามนุษย์ทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ใส่ใจคนอื่นๆ ได้ หากว่ามนุษย์ได้พูดคุยร่วมกันและมีมิตรจิตต่อกัน ผู้ศึกษามองว่าบาร์เบอร์ไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมบางคนไม่เคยคิดจะเปลี่ยนแปลงตัวเองให้สนใจใครได้เลย ข้อสงสัยนี้ จอห์น สจ๊วต มิลล์ ได้อธิบายว่า เพราะมนุษย์คนนั้นเป็นคนที่บ่มเพาะความพอใจที่จะแสวงประโยชน์เพื่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ร้อนของคนอื่นๆ จนเขามีอายุมากเกินกว่าที่จะแก้นิสัยและปรับเปลี่ยนความคิดได้ ผู้ศึกษาเห็นด้วยกับมิลล์ในเรื่องการปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้มนุษย์ตั้งแต่แรกเกิด ไปจนตลอดชีวิต³ ขณะที่บาร์เบอร์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แต่ใส่ใจกับการให้การศึกษาในโรงเรียนและสภาพแวดล้อมในสังคม ผู้เขียนเห็นด้วยกับบาร์เบอร์ให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร ด้วยพิธีหรือการละเล่นต่างๆ และเห็นด้วยกับเจมส์ มิลล์ที่ชื่นชมคนชั้นกลางที่มีจิตใจดี และคนชั้นล่างที่มองชนชั้นกลางเป็นแบบอย่าง แต่ก็ไม่เห็นด้วยกับมิลล์ที่มองว่าคนชั้นล่างคิดเองไม่เป็นได้แต่เลียนแบบตัวอย่างที่ดีเท่านั้น

สำหรับทัศนะเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อแรงคลใจของมนุษย์ทั้งในทางบวกและลบตามทัศนะของมิลล์ และทัศนะของบาร์เบอร์ที่ชี้ถึงอิทธิพลของการมีจินตนาการที่คำนึงถึงคนอื่น ๆ อันจะส่งผลให้มนุษย์มีจิตใจที่ดีขึ้น ผู้ศึกษาจะได้กล่าวดังต่อไปนี้

เจมส์ มิลล์มองว่า นักคิดที่มองว่าโดยดั้งเดิมมนุษย์จะสนใจแต่ตัวเอง แต่เมื่อมนุษย์อยู่ในสังคมและผ่านกระบวนการขัดเกลา มนุษย์ก็จะสามารถมีแรงคลใจที่คำนึงถึงคนอื่น ๆ ได้ มิลล์จึงมองว่า มนุษย์ในสังคมมีทั้งแรงคลใจที่คำนึงถึงตนเอง และคนอื่น ๆ

ใน “การศึกษา” เจมส์ มิลล์มองว่าสิ่งแวดล้อม อันรวมถึง บุคลิก สุขภาพ สภาพร่างกายของตัวมนุษย์เอง อากาศ คนรอบข้าง การศึกษาในโรงเรียน และกระแสความคิดของสังคม และอื่นๆ มีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึกต่างๆ ของมนุษย์ ในที่นี้ผู้ศึกษาจะเลือกกล่าวถึงสิ่งแวดล้อม

¹ James Mill, “Education,” in *James Mill : Political writings*, ed. Terence Ball (Cambridge: Cambridge University Press, 1992), pp. 163, 167, 168, 171, 174.

² *Ibid.*, p. 173.

³ *Ibid.*, pp. 188-190.

บางอย่างที่ส่งผลในด้านลบ และสิ่งแวดลอมที่ส่งผลให้มนุษย์เห็นใจคนอื่น ๆ และจะเน้นสิ่งแวดลอมประเภทหลังมากกว่าเพื่อชี้ว่ามนุษย์สามารถใส่ใจคนอื่น ๆ ได้ด้วยอิทธิพลของสิ่งแวดลอม

ตัวอย่างของสิ่งแวดลอมที่ใกล้ตัวมนุษย์ เช่น อาหาร เขาชี้ว่า ศีลธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสารอาหารด้วย กล่าวคือ มนุษย์พร้อมที่จะสละทุกอย่างเพื่อให้ได้อาหารในปริมาณมากพอเพื่อยังชีพ การขาดสารอาหารคือความยากจนที่เลวร้ายและลำบากเป็นที่สุด เพราะมนุษย์จะรู้สึกหิวตลอดเวลา มิถุนันชี้ว่า จากประสบการณ์โดยทั่วไป เราจะเห็นได้ว่ามนุษย์ที่ได้รับความเจ็บปวดอยู่เสมอ ผู้แทบจะไม่ได้พบกับความสุขเลยสักครั้งในชีวิต และแทบจะไม่มีหวังด้วยนั้น จะค่อยๆ เลิกเห็นอกเห็นใจทั้งหมดเพื่อนมนุษย์ และกระทั่งริษยาความสุขเพลิดเพลินของคนอื่นๆ แล้วสุดท้ายก็จะเกลียดชังและอยากให้ผู้อื่นต้องทนทุกข์แบบเดียวกับตน⁴

แต่ผู้ศึกษามองว่าสิ่งแวดลอมไม่สามารถกำหนดความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ได้อย่างเต็มที่ ทักษะของมิลล์ไม่สามารถอธิบายโยคีที่มีความสุขใจระคับลึกในการทรมานตนเองเพื่อให้เข้าถึงสภาวะแห่งจิตที่สงบนิ่ง นอกจากนี้ สำหรับบางคนความสุขอาจจะไม่ได้อยู่ที่การได้รับประทานอาหารจอนิม ความสุขของเขาอาจจะอยู่ที่การเสียดสละและมีความสุขจากการที่เห็นคนที่ตนรักรับประทานอาหารอิมมากกว่า และทักษะของมิลล์ไม่สามารถอธิบายผู้นำเคารพยก่องที่มีความทุกข์มากๆ แต่ยังเห็นอกเห็นใจคนอื่น นอกจากนี้ คนที่ลำบากยากจนมาก เขาก็ไม่ได้คิดถึงแต่ตัวเองอย่างเดียวเสมอไป มิฉะนั้นแล้วเราคงจะไม่ได้เห็นบรรดาคนลำบากลำบากที่มีความทุกข์อยู่ช่วยเหลือเจือจุนกันเองได้

มิลล์ชี้ว่าความกรุณา (benovolence) คือความเป็นเลิศของจิตใจประการหนึ่งที่มีลล์อธิบายไว้ ผู้มีจิตใจเปี่ยมด้วยความกรุณานี้ จะมีความสุขเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข และจะเป็นทุกข์ไปด้วยเมื่อเห็นผู้อื่นเดือดเนื้อร้อนใจ ส่วนวิธีการสอนเด็กให้มีจิตใจเมตตากรุณานั้นทำได้โดยการให้ผู้ถูรอบตัวเด็กเอาใจเด็กให้มีความสุข และเมื่อเด็กมีความสุข ผู้คนรอบตัวเด็กก็จะมีความสุขและ

⁴ James Mill, "Education," in *James Mill : Political writings*, ed. Terence Ball, pp. 171-173.

ผู้สนใจหนังสือเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจตัวเองให้สูงขึ้นในระดับต่างๆ รวมถึงการบังคับจิตใจของโยคีและนักบวช การทำสมาธิเพื่อให้จิตละเอียด และเรื่องอื่นๆ เกี่ยวกับธรรมชาติของจิตมนุษย์ ที่ผู้เขียนอธิบายโดยอ้างอิงถึงหลักการทางวิทยาศาสตร์ จิตวิทยา และศาสนา โปรดดูหนังสือเล่มขนาดเล็กที่อธิบายไว้อย่างเข้าใจได้ง่าย น่าสนใจ และให้ความคิดที่ลุ่มลึกดี เกียรติวรรณอมายกุล, อัสติกา : ศาสตร์เกี่ยวกับการรู้จักตัวเอง พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: ที. พี. พรินท์, 2539)

เอาใจใส่เด็กยิ่งขึ้นไปอีก หากเด็กได้รับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้คนรอบตัวในแบบนี้ เด็กจะซึมซับความมีจิตใจที่เมตตากรุณาไว้จนเป็นนิสัย ดังนั้น เด็กจะมีจิตใจดีในภายภาคหน้า

การจัดการศึกษาที่ดีทำได้โดยการให้รางวัลเมื่อบุคคลทำสิ่งที่ดี รางวัลที่ดีที่สุดคือการเป็นที่ชอบพอของคนอื่นๆ เมื่อบุคคลได้รับการฝึกฝนให้ทำสิ่งที่ดี และได้รางวัลด้วยการยอมรับจากคนอื่นๆ บุคคลจะทำสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ มิลล์ชี้ว่า สังคมโดยรวมสามารถเป็นโรงเรียนขจัดเกลานิสัยของมนุษย์ได้ เมื่อเราเห็นว่าการกระทำบางอย่างทำให้คนอื่นๆ ไม่พอใจ เราก็จะรู้สึกไม่อยากจะทำสิ่งนั้น ส่วนการกระทำที่ทำให้คนอื่นๆ พอใจจะเป็นแรงกระตุ้นให้เรากระทำการเหล่านั้นอีก ดังนั้นสังคมก็จะหล่อหลอมให้เราสามารถทำสิ่งที่สังคมยอมรับได้⁵

สำหรับ การศึกษาที่มีอิทธิพลต่อจิตมนุษย์มากที่สุดคือ การศึกษาทางการเมืองที่จะควบคุมสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น การศึกษาในโรงเรียน สังคม การอบรมในครัวเรือนให้ส่งเสริมให้มนุษย์มีความกรุณา⁶

ในกรณีที่สภาพแวดล้อมเข้มงวด มนุษย์ก็จะขาดการขจัดเกลานิสัยต่างๆ เช่น โรงเรียนหรือสังคมโดยทั่วไป ก็จะกลายเป็นแหล่งปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ไม่ดี ดังนั้นเจมส์ มิลล์จึงเห็นว่าระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทนไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมที่ป่าเถื่อนล้าหลัง ดังจะเห็นได้ว่าแม้ใน “ความเรียงว่าด้วยการปกครอง” มิลล์จะให้เหตุผลสนับสนุนรูปแบบการปกครองแบบตัวแทนด้วยการให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยม แต่ในภายหลัง มิลล์ก็มีทัศนะในแบบการให้เหตุผลสนับสนุนแบบรากฐานนิยมตามลำดับขั้น ดังจะเห็นได้จากการที่มิลล์ กล่าวไว้ในบทความ “การปลดปล่อยดินแดนสเปนิช-อเมริกา” (Emancipation of Spanish America) ใน กรณี ที่มี คนลำดับกลางจำนวนน้อยเท่านั้นไม่สนับสนุนให้มีระบบการปกครองแบบตัวแทน เช่นในวัฒนธรรมที่ไม่พัฒนา การให้สิทธิในการลงคะแนนเลือกตั้งแทนกว้างเกินไปจะทำให้เกิดอันตรายได้ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ที่โง่เขลา เต็มไปด้วยกิเลสและความหุนหันพลันแล่นจะไม่สามารถเลือกตั้งผู้แทนคนที่ดีและมีความสามารถในการปกครองประเทศได้⁷

⁵ James Mill, “Education,” in *James Mill : Political writings*, ed. Terence Ball, pp. 180, 182, 192.

⁶ *Ibid.*, pp. 191-192.

⁷ Terence Ball, editor, *James Mill : Political writings* , p. 41. and Murray Milgate. *Utility, property and political participation: James Mill on democratic reform*[Online] 1993.

ทางด้านทัศนะของบาร์เบอร์นั้น บาร์เบอร์เสนอแนะให้พลเมืองมีจินตนาการที่ขยายกว้างในการมีความรู้สึกผูกพันและความห่วงใยใส่ใจระหว่างพลเมืองที่ไม่จำกัดแต่เฉพาะท้องถิ่นที่คับแคบ จินตนาการเชิงชุมชนคล้ายบอลรูม การแห่บอลรูมให้ยืดอกออกไปในตอนแรกนั้นเป็นงานที่ยากที่สุด แต่หลังจากนั้นการยืคชยาก็ทำได้ง่ายขึ้น จินตนาการก็เช่นกัน ในการรับรู้เห็นใจคนอื่น ๆ ที่แตกต่างจากเราเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเมื่อแรกเริ่ม เหมือนกับ การผลักบอลจากจุดที่นิ่งอยู่เดิมจำเป็นต้องใช้แรงมากที่สุด แต่เมื่อได้ทำการขยายความรู้สึกร่วมรับรู้และเห็นอกเห็นใจคนอื่น ๆ แล้ว ต่อไปการใช้จินตนาการดังกล่าวอีกก็ไม่ใช้เรื่องยากแล้ว เหมือนกับลูกบอลที่ถูกผลักซึ่งมีแรงเฉื่อยที่ส่งบอลให้เคลื่อนไปโดยที่ผู้เล่นไม่ต้องลากหรือคุนลูกบอลไปตลอดเวลา ดังนั้น คนที่คือรันเมื่อได้ร่วมพูดคุย และร่วมคิดร่วมจินตนาการสร้างอนาคตร่วมกันในการกำหนดนโยบายในการปกครองก็จะสามารถเรียนรู้ที่จะเห็นความเหมือนในความต่าง พวกเขาเรียนรู้ที่จะมองเห็นว่าตัวเขากับเพื่อนคนงานผิวดำที่โรงงานมีบางอย่างร่วมกัน เมื่อเขาสามารถเคารพและให้เกียรติคนผิวดำได้แล้ว เขาก็พร้อมที่จะให้เกียรติกับคนกลุ่มอื่นๆ ที่แตกต่างจากเขาได้เช่น คนยิวหรือ คนแอฟริกัน เป็นต้น⁸

(2) ความเป็นปัจเจกบุคคล

ความเป็นปัจเจกบุคคลคือจุดร่วมของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือก แนวความคิดเรื่องตัวตนของคนสมัยใหม่คือมนุษย์แต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล แนวคิดเรื่องความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นแนวคิดที่มองว่าตัวตนของมนุษย์เป็นตัวตนที่เป็นส่วนตัว(private self) แต่ละคนเป็นปัจเจกบุคคลที่มีความเสมอภาคกันและมีเสรีภาพส่วนตัว การดำรงอยู่ของมนุษย์เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล คุณค่าของปัจเจกบุคคลอยู่ที่ปัจเจกบุคคลนั้นมีความเป็นมนุษย์ที่มีค่าและมีศักดิ์ศรีเสมอกัน

การยึดถือความเป็นปัจเจกบุคคลสะท้อนให้เห็นได้จากการยึดถือแนวคิดเรื่องอิสรภาพส่วนตัวในสังคมสมัยใหม่ นักทฤษฎีการเมืองสมัยใหม่ตั้งคำถามทางการเมืองที่สะท้อนถึงแนวคิดเรื่องตัวตนในลักษณะดังกล่าวว่า ทำอย่างไร เราจึงสามารถสร้างสังคมการเมืองที่มีระเบียบ ขณะเดียวกันก็ปกป้องอิสรภาพของปัจเจกบุคคลไว้ได้ด้วย

⁸ Benjamin Barber, *Strong democracy* (Berkeley: University of California Press, 1984), pp. 242-244, 231-238, 187-188.

กระแสความคิดที่ตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคลสามารถสืบย้อนไปได้ถึงสมัยกรีกโบราณ แต่เป็นกระแสความคิดที่ไม่เป็นที่แพร่หลายนัก การตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคลปรากฏขึ้นอย่างมากเมื่อช่วงเริ่มต้นของการก่อตั้ง นคร-รัฐและช่วงที่ปลายศตวรรษที่ 5 ในเอเธนส์ ซึ่งเป็นช่วงที่สังคมปั่นป่วนวุ่นวาย นักคิดที่มีทัศนะเกี่ยวกับความเป็นปัจเจกบุคคล ได้แก่ Hesiod Archilochus⁹ Alkaios และรวมถึง Solon ด้วย ความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมน้อยลงเมื่อนคร-รัฐมีความแข็งแกร่ง ในช่วงเวลาที่นคร-รัฐแข็งแกร่ง จริยธรรมของปัจเจกบุคคลก็ยังคงอ้างอิงถึงหลักจริยธรรมของรัฐ กล่าวคือ การรับใช้รัฐเป็นเรื่องสำคัญยิ่งกว่าการสนใจความเป็นอยู่ส่วนตัวของปัจเจกบุคคลเอง ผู้ที่ใส่ใจแต่ประโยชน์ส่วนตัวได้รับการประณามว่าไร้ค่า ขณะที่ผู้มีจิตใจคำนึงถึงสาธารณะจะได้รับการยกย่อง เสียงส่วนน้อยก็ไม่ได้รับการปกป้อง และยังมีประเพณีเนรเทศ(ostracism) ผู้ที่เสียงส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นอันตรายต่อ นคร-รัฐ ด้วย¹⁰ แนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพกระแสหลักของกรีกนั้นมีสองมิติ ได้แก่ เสรีภาพของดินแดนทางการเมือง และสามารถในการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในชีวิตทางการเมือง¹⁰

การสำนึกถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของคนสมัยใหม่มีรากฐานสองประการ ได้แก่

รากฐานประการแรกคืออิทธิพลของศาสนาคริสต์ ที่มองว่าปัจเจกบุคคลมีเสรีภาพที่จะเชื่อในศาสนาคริสต์¹¹ นอกจากนี้ ศาสนาคริสต์ยังมองว่าปัจเจกบุคคลคือผู้ดูแลจิตวิญญาณของตัวเอง

⁹ บทกวีของ Archilochus ที่สะท้อนถึงความเป็นปัจเจกภาพได้อย่างดี ชื่อ “The lost shield” ในยุคกรีกโบราณนั้น การที่คนกรีกออกรบและทำโล่ให้หายไปแล้วยังมีชีวิตอยู่รอดมานั้นเป็นเรื่องอัศจรรย์ เพราะตามธรรมเนียมแล้วคนกรีกจะรักษาโล่ให้ไว้อย่างดีและต่อสูจนชีวิตจะสิ้นไป Archilochus ได้แสดงทัศนคติใหม่ด้วยการชี้ว่า เขาดีใจที่มีชีวิตรอด และจะหาโล่ใหม่ให้ดีกว่าเดิม อีกเวลาไปรอบครั้งหน้า จะเห็นได้ว่า Archilochus ได้แสดงทัศนคติส่วนตัว แทนที่จะกล่าวถึงการทำสงครามเพื่อ นคร-รัฐอย่างรักในปิตุภูมิของตน ผู้สนใจโปรดดู George Howe, *Greek literature in translation* (New York : Harper, 1948), p. 145.

⁹ Terence Ball and Richard Dagger, *Political ideologies and the democratic ideal* (New York: HarperCollins College Publishers, 1995), p. 25. and Giovanni Sartori, *The theory of democracy revisited II* (New Jersey: Chatham House, 1987), pp. 284-287.

¹⁰ Carl J. Friedrich, *An introduction to political theory : Twelve lectures at Harvard* (New York: Harper & Row, 1967), p. 2.

¹¹ Ibid., p. 1.

เองและต้องรับผิดชอบต่อพระเจ้า ศาสนาคริสต์ยืนยันถึงคุณค่าของจิตวิญญาณมนุษย์แต่ละดวงที่เท่ากัน ในสายพระเนตรของพระเจ้า¹²

รากฐานประการที่สองคือการเรียกร้องสิทธิของปัจเจกบุคคล แนวคิดเรื่องสิทธิปรากฏในกฎหมายบัตร(the Magna Carta) ในปี 1215¹³ สาเหตุของการเรียกร้องให้มีกฎหมายบัตรคือ การที่ขุนนางไม่พอใจที่พระเจ้าจอห์นบังคับให้ขุนนางจ่ายภาษีมาก และละเมิดสิทธิดั้งเดิมของขุนนาง ดังนั้น ขุนนางจึงมองว่า กฎหมายบัตรคือการยืนยันสิทธิดั้งเดิมของระบบศักดินา สัญญาที่พระเจ้าจอห์นลงนามรวมถึงเรื่องสำคัญเหล่านี้ การปกป้องสิทธิของฐานันดรต่างๆ การปกป้องเสรีภาพขององค์กรศาสนาคริสต์ และสิทธิเสรีภาพในการปกครองตนเองของเมืองและมหานครลอนดอน การจำกัดสิทธิของพระเจ้าแผ่นดินที่จะเก็บภาษีศักดินาจากขุนนาง และที่สำคัญพระเจ้าแผ่นดินจะเก็บภาษีชนิดใหม่ โดยไม่ได้รับความเห็นชอบของมหาสภา(Great council) ไม่ได้ และจะจับกุมคุมขังผู้ใดโดยไม่มีกระบวนการไต่สวนตามกฎหมาย หรือโดยปราศจากการวินิจฉัยของผู้มีศักดิ์เท่าเทียมกันมิได้¹⁴

แม้ว่ากฎหมายบัตรนี้จะอ้างอิงถึงสิทธิที่เฉพาะเจาะจงของบุคคลที่เฉพาะเจาะจง อันได้แก่ ท่านบารอนและนักบวชลำดับสูงในอังกฤษผู้ปฏิเสธข้ออ้างที่กษัตริย์อ้างว่าตนมีอำนาจสัมบูรณ์เหนือบรรดาท่านเหล่านี้ กระนั้นก็ตาม กฎหมายบัตรนี้เป็นรากฐานของบทบัญญัติแห่งสิทธิในปี 1628 และบทบัญญัติอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก¹⁵ นอกจากแรงคล้อยของมนุษย์และความเป็นปัจเจกบุคคลแล้วก็ยังมีเรื่องอำนาจสองด้านที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกมองเหมือนกัน

(3) แนวคิดเรื่องอำนาจสองด้าน

นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนและแบบทางเลือกต่างเห็นว่าอำนาจเป็นเครื่องมือที่มีสองด้าน ด้านแรก อำนาจเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในการปกครอง ด้านที่สอง อำนาจที่ใช้ไปในทางที่

¹² Kenneth Minogue, *Politics* (Oxford: Oxford University Press, 1995), pp. 30-32.

¹³ Carl J. Friedrich, *An introduction to political theory : Twelve lectures at Harvard*.
p. 1.

¹⁴ วิชัย ตันศิริ, *วิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 75.

¹⁵ Carl J. Friedrich, *An introduction to political theory : Twelve lectures at Harvard*.
p. 1.

ผิดเป็นอันตรายต่อผู้ได้การปกครอง แนวคิดในการมองว่าอำนาจมีทั้งด้านบวกหรือด้านที่สร้างสรรค์และด้านลบหรือด้านที่เป็นอันตรายเป็นแนวคิดที่แตกต่างจากแนวคิดที่ยึดถือกันทั่วไปในสมัยก่อนการปฏิวัติอเมริกา ในสมัยก่อนการปฏิวัติอเมริกา อำนาจถูกมองแต่ในด้านลบ¹⁶ ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกรู้ว่าอำนาจเป็นเหมือนเครื่องมือที่ผู้ถือครองสามารถใช้ไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้

- ความหมายของอำนาจ

เราสามารถเข้าใจแนวคิดที่ว่าอำนาจเป็นเหมือนดาบสองคมนี้ได้ชัดเจนขึ้น หากเราพิจารณาความหมายของอำนาจตามทัศนะของนักคิดแต่ละท่าน ซึ่งจะให้ข้อสรุปว่า อำนาจหมายถึงการควบคุม ดังนั้นอำนาจจึงเป็นเครื่องมือซึ่งไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในตัวเอง ดังนั้นอำนาจจึงสามารถนำไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่ใครก็ได้

ความหมายของอำนาจในทัศนะนักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนแต่ละท่าน สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

แฮลมินตันมองว่า อำนาจหมายถึงความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ เมดิสันและเจย์มองว่า อำนาจหมายถึงโอกาสหรือการปราศจากอุปสรรคในการกระทำตามแรงคลใจ¹⁷

เจมส์ มิลล์ ให้ความหมายของอำนาจว่าเป็น เครื่องประกันให้ผู้อื่นกระทำตามเจตน์จำนงของตน¹⁸

จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองว่าอำนาจคือ การจัดระเบียบพลังด้านต่างๆ เช่น กำลังทางกาย ทรัพย์สิน และสติปัญญา เพื่อจัดอุปสรรคและกระทำสิ่งที่ปรารถนา¹⁹

¹⁶ Bernard Bailyn, The ideological origins of the American Revolution (Cambridge: the Belknap Press of Harvard University Press, 1968), pp. 55, 56.

¹⁷ Morton White, Philosophy, the Federalist and the constitution (Oxford: Oxford University Press, 1987), p. 257. และ อเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน, เจมส์ เมดิสัน, และจอห์น เจย์, เดอะเฟเดอรัลลิสต์เปเปอร์ : เอกสารความคิดทางการเมืองอเมริกัน. แปลโดย สมบัติ จันทรวงศ์ และคนอื่นๆ, หน้า 73-77, 115-123 และ 256-260.

¹⁸ Giovanni Sartori, Comparative constitutional engineering : An inquiry into structures, incentives and outcomes (New York: New York University Press, 1994), p. 12.

¹⁹ John Stuart Mill, Utilitarianism, liberty and representative government (New York: E.P. Dutton and Company), pp. 245-246.

ชุมปีเตอร์ ชี้ว่าอำนาจคือ ความสามารถในการควบคุม การปราศจากอุปสรรคในการกระทำกิจการต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ ชุมปีเตอร์ ใช้คำว่าอำนาจในบริบทของการกล่าวถึงอำนาจตามหน้าที่ เช่น อำนาจของข้าราชการ อำนาจของนักการเมือง²⁰

ชาร์โตริ ให้ความหมายของอำนาจว่าหมายถึงกำลังและความสามารถในการควบคุมคนอื่นๆ อันรวมถึงกำลังในการทำลายชีวิตคนอื่นๆ ด้วย²¹

จะเห็นได้ว่า อำนาจหมายถึง การควบคุม หรือ ความสามารถในการกระทำ ความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับนิยามของอำนาจที่ฮอบบ์ได้ให้ไว้ว่า อำนาจของมนุษย์คือเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายในอนาคต²² เทเรนส์ บอล (Terence Ball) ชี้ว่า ฮอบบ์เป็นนักคิดท่านแรกที่ได้พัฒนานิยามของอำนาจว่าหมายถึงการควบคุม²³

จากที่กล่าวมาข้างต้น เราสามารถสังเคราะห์ได้ว่านักคิดประชาธิปไตยตัวแตนมองว่าอำนาจหมายถึงการควบคุมผู้อื่น และ ทรัพยากรต่างๆ เพื่อจัดอุปสรรคและกระทำกิจการต่างๆ ให้สำเร็จได้ตามเจตน์จำนง จากความหมายของอำนาจ อำนาจเป็นเครื่องมือ ดังนั้นผู้ใช้อำนาจจึงสามารถนำไปใช้ได้ในการแสวงผลประโยชน์ส่วนตัวที่ชั่วร้ายหรือการปกป้องและเพิ่มขยายผลประโยชน์ส่วนรวมก็ได้

สำหรับนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก นักคิดเหล่านี้ก็มีทัศนะแบบเดียวกันว่าอำนาจหมายถึงการควบคุมแม้ว่า นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกบางท่านจะให้นิยามอำนาจว่าเป็นการสร้าง ความหมาย รวมทั้งหมายถึงการควบคุมหรือครอบงำด้วย ดังเช่นที่ บาร์เบอร์ มูฟ และลาคลาวมอง

²⁰ Joseph A. Schumpeter, *Capitalism, socialism and democracy* (London: George Allen & Unwin, 1976), p. 293.

²¹ Giovanni Sartori, *The theory of democracy revisited I* (New Jersey: Chatham House, 1987), p. 29.

²² Thomas Hobbes, *Leviathan* (1651: Oxford: Clarendon Press, 1909), p. 66. cited in William Connolly, *The terms of political discourse* (Oxford: Martin Robertson, 1983), p. 87.

²³ Anthony H. Birch, *Concepts and theories of modern democracy* (London: Routledge, 1993), p. 142.

* การสร้างความหมาย หมายถึง การอธิบายความหมายของคำศัพท์ต่างๆ และชักจูงให้คนในสังคมส่วนใหญ่ยอมรับความหมายดังกล่าว การกระทำเช่นนี้เป็นการควบคุมความคิดอ่านของมนุษย์

บาร์เบอร์ ชี้ว่า อำนาจหมายถึง ความสามารถในการสร้างหรือการปรับความจริงและการควบคุมหรือการครอบงำ²⁴ มูฟและลาคลาวมองว่าอำนาจคือการสร้างความหมายเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและการควบคุมหรือการครอบงำ²⁵ และ คาร์ล ให้ความหมายของอำนาจไว้ว่า คือ ความสัมพันธ์ที่ A ทำให้ B ประพฤติในลักษณะที่ B เอง จะไม่ทำหากว่าไม่ได้รับแรงกดดันจาก A²⁶

สำหรับ กัทแมน และ ทรอมสัน กัทแมนและทรอมสัน ไม่ได้ให้นิยามคำว่าอำนาจ แต่กล่าวถึงการให้อำนาจ(empowerment)ว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ การให้อำนาจคือการเปิดให้พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันทางการเมืองเพื่อจัดรูปร่างชีวิตของพวกเขาเอง กล่าวคือ การให้อำนาจคือการเปิดให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับโอกาสพื้นฐาน สิทธิโอกาสพื้นฐาน เช่น สวัสดิการ งาน แต่ที่สำคัญที่สุด การให้อำนาจด้วยการมีส่วนร่วมนั้นก็คือโอกาสพื้นฐานที่จำเป็นต่อการใช้อิสรภาพทางการเมือง²⁷ ดังนั้น กล่าวได้ว่า อำนาจตามแนวคิดของกัทแมนและทรอมสันคือ การใช้อิสรภาพทางการเมือง หรือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั่นเอง

- ลักษณะของอำนาจ : คาบสองคม

นักคิดทุกท่านมองว่าอำนาจมีการใช้ไปในทางบวกและทางลบ ในที่นี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงทัศนะของเจมส์ มิลล์ นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและ บาร์เบอร์นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเพื่อเป็นตัวอย่าง และจะสรุปด้วยทัศนะของจอห์น สจ๊วต มิลล์ที่บ่งบอกถึงลักษณะของอำนาจสองด้านไว้อย่างชัดเจนที่สุด

²⁴ Benjamin Barber, *Strong democracy*, pp. 191, 200, 259-260.

²⁵ Ernesto Laclau and Chantal Mouffe, *Hegemony and socialist strategy : Towards a radical democratic politics*, trans. Winston Moore and Paul Cammock, pp. 142, 152, 153. and Catherine Eschle, *Global Democracy, social movements, and feminism* (Oxford: Westview Press, 2001), p. 79.

²⁶ Anthony H. Birch, *Concepts and theories of modern democracy*, p. 142.

²⁷ Amy Gutmann and Dennis Thompson, *Democracy and disagreement* (London: The Belknap Press of Harvard University Press, 1996), pp. 301, 302, 305.

เจมส์ มิลล์ มองว่า อำนาจเป็นสิ่งจำเป็นในการปกป้องไม่ให้มนุษย์ทำร้ายและแย่งชิงทรัพย์สินกันเอง ส่วนการใช้อำนาจไปในทางลบนั้น มิลล์ชี้ว่า ผู้ปกครองที่มีอำนาจสูงสุดเด็ดขาดจะถูกล้ออำนาจและแย่งชิงสิ่งที่ตนปรารถนาจากผู้ใต้การปกครอง²⁸ สำหรับบาร์เบอร์นั้น บาร์เบอร์กลับมองอำนาจในด้านบวก ซึ่งเขาได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการมอบอำนาจ (empowerment) ให้กับประชาชน ว่าช่วยให้ประชาชนสนใจที่จะแสวงหาความรู้ทางการเมือง พัฒนาการใช้เหตุผล และช่วยฝึกหัดการขยายจินตนาการร่วมรับรู้ความรู้สึกของเพื่อนพลเมือง นอกจากนี้ การมีเปิดให้ประชาชนส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะการให้อำนาจยังช่วยให้ประชาชนช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น ทางด้านการใช้อำนาจในทางลบนั้น บาร์เบอร์มองว่า โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์นั้นรักในอำนาจ การครองอำนาจยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเยอหยิ่งทะนงตนอันเป็นความรู้สึกที่แฝงฝังอยู่ในธรรมชาติมนุษย์อยู่แล้ว ดังนั้น มนุษย์จะต้องระมัดระวังและควบคุมตนเองให้ได้²⁹

สรุปได้ว่า นักคิดประชาธิปไตยทุกท่านมีทัศนะที่สอดคล้องกันกับที่จอห์น สจ๊วต มิลล์ ได้กล่าวไว้ว่า “อำนาจถูกถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น แต่ก็เป็นอันตรายอย่างยิ่งคล้าย เหมือนกับอาวุธซึ่งผู้ปกครองอาจใช้ต่อคนในบังคับไม่น้อยไปกว่าใช้ต่อศัตรูภายนอก”³⁰

ข. ทัศนะที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกมองต่างกัน

นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกมีทัศนะที่แตกต่างกันไปประเด็นดังต่อไปนี้

- (1) ทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกที่เชื่อมั่นกับเหตุผล เสรีภาพ และคุณธรรมของมนุษย์มากกว่านักคิดประชาธิปไตยตัวแทน
- (2) ทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนให้นิยามอิสรภาพในเชิงลบ ส่วนนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกให้นิยามอิสรภาพในเชิงบวก
- (3) ทัศนะที่แตกต่างกันระหว่างนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนกับประชาธิปไตยทางเลือกเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องผลประโยชน์
- (4) นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนเน้นความเป็นปัจเจกบุคคล แต่นักคิดประชาธิปไตย

²⁸ Terence Ball, editor, *James Mill : Political writings* pp. 11, 16, 22, 26.

²⁹ Benjamin Barber, *Strong democracy*, pp. 191, 259-260.

³⁰ จอห์น สจ๊วต มิลล์, *ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ*, แปลโดย ภัทรพร สิริกาญจน, ดร., (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2530), หน้า 1.

ทางเลือกเน้นความเป็นสังคม

(5) ทักษะที่แตกต่างกันระหว่างนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนกับประชาธิปไตยทางเลือกเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความสามารถในการมีมโนธรรมสำนึกเมื่อมนุษย์ครองอำนาจสูงสุด

(6) ทักษะที่แตกต่างกันระหว่างนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนกับประชาธิปไตยทางเลือกเกี่ยวกับความไว้วางใจความสามารถของกลุ่มคนที่รวมตัวเป็นจำนวนมากและพลเมืองทั่วไป

(1) ทักษะของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกที่เชื่อมั่นกับเหตุผล เสรีภาพ และคุณธรรมของมนุษย์มากกว่านักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทน

แม้นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านจะมองเห็นเหมือนกับนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนว่า มนุษย์มีเหตุผล มีเสรีภาพ และเป็นที่ไว้วางใจได้ที่จะปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย แต่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเรียกร้องต้องการคุณสมบัติของพลเมืองทั้งสามประการข้างต้นในระดับที่มากกว่าที่นักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนมอง ขณะเดียวกัน นักคิดก็มองว่าพลเมืองสามารถพัฒนาคุณสมบัติเหล่านี้ได้ด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนและทางเลือกมองว่าสังคมมนุษย์จะต้องมีความเป็นอารยะพอสมควรแล้ว การปกครองแบบประชาธิปไตยแบบด้วยตัวแทนจึงจะเป็นไปได้ นักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนส่วนใหญ่มองว่า สภาพสังคมที่เหมาะสมต่อการปรับใช้แนวคิดประชาธิปไตยที่ผู้เขียนเสนอแนะคือสังคมที่เจริญแล้ว

นักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนทุกคนมีจุดร่วมที่มองว่า มนุษย์มีเสรีภาพและมีเหตุผลธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นฐานที่เพียงพอที่จะสนับสนุนว่ามนุษย์ควรค่าแก่การไว้วางใจและมีความสามารถเพียงพอที่จะปกครองตัวเองตามระบอบประชาธิปไตยแบบด้วยตัวแทนนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนส่วนใหญ่เน้นบทบาทของตัวแทนในการตัดสินใจประเด็นทางการเมือง เพราะมองว่าตัวแทนผ่านการคัดสรรคนที่มีความสามารถแล้ว สำหรับ เจมส์ มิลล์ มีแนวคิดแตกต่างจากนักคิดประชาธิปไตยแบบด้วยตัวแทนท่านอื่นๆ ที่มองว่าผู้ลงคะแนนเสียงมีบทบาทอย่างแข็งขันในการเฝ้าจับตาดูความประพฤติของตัวแทน อย่างไรก็ตาม เจมส์ มิลล์ และนักคิดประชาธิปไตยแบบด้วยตัวแทนท่านอื่นๆ ก็มีหลักคิดเดียวกัน ที่ให้บทบาทอันแข็งขันกับผู้ที่มีสติปัญญาหรืออภิชน

ทางด้านนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก นักคิดทุกท่านมองว่าสภาพสังคมที่แนวคิดประชาธิปไตยแต่ละแบบนำเสนอจะต้องนำไปปรับใช้คือ สังคมก้าวหน้า ส่วนลักษณะพลเมืองที่เหมาะสมคือ พลเมืองที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล สนใจข่าวสารบ้านเมือง และมีส่วนร่วมใน

กระบวนการตัดสินใจนโยบายอย่างกระตือรือร้น จะเห็นได้ว่า แนวคิดประชาธิปไตยทางเลือกเรียกร้องคุณสมบัติของพลเมืองมากกว่านักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทน และไม่กำหนดบทบาทหลักให้กับตัวแทนและบทบาทรองให้กับพลเมือง แต่มองว่าทั้งสองฝ่ายต่างเกื้อหนุนกันเสริมส่งกันในการช่วยกันคิดช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ในขณะที่โคเคนอีกประการหนึ่งของนักคิดประชาธิปไตยแบบทางเลือกคือ การเน้นว่ามนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทน ยกเว้น จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองว่าการมีส่วนร่วมไม่สามารถพัฒนามนุษย์ทั้งในทางความสามารถและคุณธรรมได้ ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองว่ามนุษย์สามารถพัฒนาความสามารถในการมีอิสระเอกเทศ เหตุผล และศีลธรรมได้

จะเห็นได้ว่า แม้นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านจะมองเห็นเหมือนกับนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนว่ามนุษย์มีเหตุผล มีเสรีภาพ และไว้วางใจได้ที่จะปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย แต่คุณสมบัติของพลเมืองที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเรียกร้องต้องการนั้นมีมากกว่า ขณะเดียวกัน นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกก็มองว่าพลเมืองมีศักยภาพในการพัฒนาทักษะการใช้เหตุผลและลักษณะนิสัยที่ส่งเสริมการใช้เหตุผลได้ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยได้

(2) การเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องเสรีภาพของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก

นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนมีทัศนะเกี่ยวกับเสรีภาพในเชิงลบ ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมีทัศนะเกี่ยวกับเสรีภาพในทางบวก ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะเริ่มจากการอธิบายความหมายของเสรีภาพนัยบวก และเสรีภาพนัยลบตามทัศนะของ อีไซยา เบอ์ลิน(Isaiah Berlin) อย่างสังเขป ในการศึกษาเปรียบเทียบทัศนะเรื่องเสรีภาพของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกโดยจะใช้กรอบความคิดของเบอ์ลินเป็นฐานนั้น ก็เพราะเบอ์ลินเป็นนักประวัติศาสตร์ความคิดที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน และข้อเขียนของเบอ์ลินที่ชื่อว่า “เสรีภาพสองนัย” (Two Concepts of Liberty) เป็นที่รู้จักและได้รับการกล่าวถึง และจากนั้นผู้ศึกษาจะชี้ว่านักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมีแนวคิดที่สอดคล้องในบางส่วนกับเสรีภาพนัยบวก นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองว่าเสรีภาพหมายถึง การที่พลเมืองมีส่วนร่วมหรือมีสิทธิและโอกาสในการร่วมตัดสินใจทางการเมืองเพื่อควบคุมชีวิตของตนเองร่วมกัน จากนั้นผู้ศึกษาจะปฏิเสธทัศนะของเบอ์ลินที่ปกป้องแนวคิดเรื่องเสรี

* แนวคิดเรื่องเสรีภาพที่แตกต่างระหว่างนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก และทัศนะเรื่องเสรีภาพที่เชื่อมโยงกับแนวคิดของอีไซยา เบอ์ลิน ผู้ศึกษาได้รับคำแนะนำจากท่านอาจารย์ไชยันต์ ไชยพร

ภาพทางลบ และจะกล่าวถึงทัศนะของกัทแมนและธอมสันที่วิพากษ์วิจารณ์เสรีภาพนัยลบตาม ทัศนะของจอห์น สจ๊วต มิลล์ และทัศนะของกัทแมนและธอมสันในการปกป้องเสรีภาพนัยบวก

- ความหมายของเสรีภาพนัยบวกและเสรีภาพนัยลบตามทัศนะของไอซาเยา เบร์ลิน*

เสรีภาพนัยลบหมายถึงการปราศจากการที่รัฐ หรือปัจเจกบุคคลอื่นจะละเมิดหรือ กระทบกระเทือนสิทธิของเรา เสรีภาพนัยลบเกิดขึ้นจากการที่รัฐตีกรอบขีดวงของเสรีภาพของ ปัจเจกบุคคลที่รัฐจะต้องให้การปกป้องโดยละเมิดไม่ได้

ในส่วนของเสรีภาพนัยบวกนั้น เบร์ลินอธิบายถึงเสรีภาพนัยบวกตามทัศนะของ รูสโซว่าแบ่งเป็นสองด้าน ได้แก่ เสรีภาพในเชิงศีลธรรมและเสรีภาพในเชิงพลเมือง เสรีภาพในเชิง ศีลธรรมหมายถึงการเป็นนายตัวเอง การมีเสรีภาพในการกระทำ การไม่ตกเป็นทาสอวิชชา หรือ ทาสของกิเลส เสรีภาพหมายถึงความสามารถในการกระทำโดยสอดคล้องกับความปรารถนาและ ความเชื่อที่มีเหตุผล สรุปได้ว่าเสรีภาพในเชิงศีลธรรมหมายถึงความสามารถในการทำสิ่งที่มีคุณค่า และยังหมายถึง ความสามารถของปัจเจกบุคคลในการควบคุมตัวเองให้ตัดสินใจได้อย่างสมเหตุสม ผล(capacity for self-direction)

ทางด้านเสรีภาพทางการเมืองนั้น เสรีภาพในด้านการเมือง หมายถึง การที่ปัจเจก บุคคลสามารถกระทำการปกครองตนเอง ด้วยการร่วมกันกำหนดเงื่อนไขทางการเมืองและทาง สังคมได้(the individual's condition of acting as a self-governing citizens, capable of living under social and political conditions that he has helped to mould) ตามแนวคิดเรื่องเสรีภาพนัยบวก ปัจเจกบุคคลมีชีวิตอยู่ภายใต้กฎหมายที่เขาบัญญัติเอง ปัจเจกบุคคลคือผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองใน สภาพที่ปัจเจกบุคคลเสมอภาคกัน เสรีภาพทางการเมืองนี้เกี่ยวข้องกับที่มาของสิทธิอำนาจ(authority) ทางการเมืองที่ชอบธรรม แทนที่จะเกี่ยวข้องกับขอบข่ายและข้อจำกัดของสิทธิอำนาจทางการเมือง รูสโซมองว่าแหล่งที่มาของสิทธิอำนาจอยู่ที่การตัดสินใจแบบร่วมหมู่โดยพลเมืองทั้งหมด แทนที่ จะเป็นสภาตัวแทนหรือผู้ปกครอง รูสโซเชื่อว่าเสรีภาพทางการเมืองตามทัศนะของเขานั้นสามารถ

* ผู้ศึกษาสรุปจาก ส. ศิวรักษ์, มาพูดภาษาไทยกันดีกว่า. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สำนัก พิมพ์คดีไทย, 2521), หน้า 97-109., Tudor Jones, Modern political thinkers and ideas : A historical introduction, (London: Routledge, 2002), pp. 60-67. and Isaiah Berlin, "Two concepts of liberty," in Four essays on Liberty (New York: Oxford University Press, 1969), pp. 118-206.

บรรลุได้มากที่สุด ในชุมชนขนาดเล็กที่สมาชิกในชุมชนมีความเสมอภาค ส่วนชุมชนขนาดใหญ่ ปัจเจกบุคคลจะเฉยชา และเสรีภาพทางการเมืองก็จะลดน้อยลง

อย่างไรก็ดี นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรู้ว่าขนาดไม่ใช่อุปสรรคในการสร้างพลเมืองที่กระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง ทั้งนี้เพราะ มาตรการและสถาบันต่างๆ รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้การสื่อสารติดต่อได้สะดวกรวดเร็วและขยายขอบข่ายไปอย่างกว้างขวาง ที่สำคัญที่สุด ศักยภาพของมนุษย์ที่สามารถใส่ใจประโยชน์สาธารณะด้วยการขยายจินตนาการร่วมรับรู้และเห็นอกเห็นใจคนอื่น ๆ นั้นจะสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องความเมินเฉยทางการเมืองได้

- การวิพากษ์วิจารณ์เสรีภาพนับวอกและการปกป้องเสรีภาพนับวอกโดยเบอร์ลิน

เบอร์ลินมองว่าการคิดแก้ปัญหาต่างๆ ของมนุษย์โดยการเชื่อมั่นในวิธีการใดเพียงวิธีการเดียวนั้นเป็นสิ่งที่ผิดพลาด ซึ่งการกระทำของผู้ปกครองที่ยึดมั่นกับหลักการของตนว่าถูกต้อง และเห็นว่าหลักการของคนอื่นผิด และการใช้เสรีภาพนับวอกเพื่อประหารผู้ที่เข้าใจต่างจากตนนั้นเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม เบอร์ลินเสนอแนะว่า คนที่มีอำนาจควรตัดเสรีภาพนับวอกของตนลงเพื่อตีกรอบอาณาเขตที่รัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงชีวิตส่วนตัวของปัจเจกบุคคล หรือเพื่อกำหนดเสรีภาพนับวอก การตัดอำนาจลงนั้นก็เท่ากับเป็นการยอมรับแล้วว่าวิถีชีวิตมีหลายทางและเป็นทางที่เหมาะสมในทางมนุษยธรรมยิ่งกว่า ดังนั้นเบอร์ลินจึงสนับสนุนเสรีภาพนับวอกมากกว่าเสรีภาพนับวอก

อย่างไรก็ดี เสรีภาพนับวอกไม่จำเป็นต้องให้ผลเลวร้ายดังที่เบอร์ลินกล่าวไว้ เพราะนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านมีทัศนะตรงกันว่าวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในแต่ละบริบท ยิ่งไปกว่านั้น นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเห็นตรงกันว่ามนุษย์มีข้อจำกัดในด้านต่างๆ ที่ทำให้การตัดสินใจของเขาไม่อาจสรุปได้ว่าเป็นความจริงแท้ที่ทุกคนต้องยอมรับ ข้อจำกัดดังกล่าวเช่น การขาดแคลนข้อมูลข่าวสารที่สมบูรณ์ การยึดถือความเชื่อหรือคุณค่าที่แตกต่างกัน ดังนั้น นักคิดจึงส่งเสริมให้พลเมืองฟังกันและกันและแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารให้ดี และต้องไม่เชื่อว่าความคิดของตนเองเท่านั้นที่ถูกต้อง เมื่อนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านตระหนักดีถึงข้อจำกัดในการใช้เหตุผลของมนุษย์ ดังนั้นแล้ว การมีเสรีภาพนับวอกไม่จำเป็นต้องติดตามมาด้วยการบรรณาพันกันอย่างไม่ลดราวาศอก

เนื่องจากในบรรดานักคิดประชาธิปไตยทางเลือก กัทแมน ได้กล่าวถึงทัศนะเรื่องเสรีภาพนับบวกไว้อย่างชัดเจนที่สุดพร้อมทั้งวิพากษ์วิจารณ์เสรีภาพนับลบ อีกทั้งเป็นนักคิดที่วิเคราะห์ถึงสาเหตุแห่งความขัดแย้งของมนุษย์ว่าเกิดจากสภาพเงื่อนไขของการดำรงอยู่ของมนุษย์ไว้อย่างเป็นระบบที่สุด ด้วยการชี้ว่า มนุษย์นั้นมีสภาพเงื่อนไขที่ประการได้แก่ ทรัพยากรที่จำกัด ความใจกว้างของมนุษย์ที่มีจำกัด ความขัดแย้งในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับคุณค่าหรือศีลธรรมพื้นฐาน (การเชื่อว่าเกณฑ์ใดคือเกณฑ์ที่ตัดสินถูก – ผิดหรือ ยุติธรรม - อยุติธรรม) และความเข้าใจที่ไม่สมบูรณ์ของมนุษย์ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นว่ากัทแมนและธอมสันเป็นตัวแทนในการอธิบายถึงแนวคิดของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเกี่ยวกับเสรีภาพนับบวกได้ดีที่สุด

- การวิพากษ์วิจารณ์เสรีภาพนับลบและการปกป้องเสรีภาพนับบวกโดยกัทแมนและธอมสัน

ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านให้ความหมายกับเสรีภาพว่าเป็นเสรีภาพนับลบ นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกกลับมีทัศนะว่าเสรีภาพหมายถึงเสรีภาพนับบวก ดังที่กัทแมนและธอมสันชี้ไว้ว่า ความเป็นอิสระเอกเทศ (autonomy) หมายถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง³¹

- การโต้แย้งระหว่างทัศนะเรื่องเสรีภาพนับบวกกับเสรีภาพนับลบ

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึง ข้อโต้แย้งทัศนะของมิลล์โดยกัทแมนและธอมสัน³² และจากนั้นผู้ศึกษาจะชี้ว่าตนเองไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของกัทแมนและธอมสันที่กำหนดเนื้อหาและขอบข่ายของเสรีภาพไว้อย่างยืดหยุ่น แต่เห็นด้วยกับนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนที่กำหนดเสรีภาพนับบวกไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะผู้ศึกษาเห็นด้วยกับการตีความหมายของเสรีภาพนับบวกตามที่ทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทน การกำหนดอาณาเขตที่รัฐหรือผู้อื่นไม่สามารถเข้าไปแทรกแซงได้นั้น ควรมีเพราะปัจเจกบุคคลต้องการเสรีภาพส่วนตัวเพื่อให้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความเป็นตัวของตัวเองขึ้นมาได้ดังที่จอห์น สจ๊วต มิลล์มองเห็น อย่างไรก็ตาม การที่รัฐกำหนดขอบข่ายและเนื้อหาของเสรีภาพนับบวกไว้อย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ เพราะปัจเจกบุคคลควรมีเสรีภาพในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองตามที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองด้วย

³¹ Amy Gutmann and Dennis Thompson, *Democracy and disagreement*, pp. 417, 418.

³² *Ibid.*, pp. 230-272.

กัทแมนและธอมสัน มองว่าการตัดสินใจทางการเมืองโดยยึดถือแต่เพียงหลักการเสรีภาพนับลบลไม่สามารถเป็นการตัดสินใจที่ชอบธรรม เพราะเงื่อนไขของการตัดสินใจที่ชอบธรรมคือ การปรึกษาหารือเกี่ยวกับหลักการและขอบข่ายของอิสรภาพ และ ความเสมอภาค

กัทแมนและธอมสันมองว่า แนวคิดเรื่องเสรีภาพของจอห์น สจ๊วต มิลล์ มีขอบข่ายที่จำกัดและตายตัวเกินไป จอห์น สจ๊วต มิลล์ มีทัศนะที่จำกัดเกี่ยวกับขอบข่ายของอิสรภาพ ขณะที่กัทแมนและธอมสันชี้ว่า การให้นิยามกับอิสรภาพควรคำนึงถึงหลักศีลธรรมในสังคมและการที่รัฐจะต้องดูแลปกป้องพลเมืองของตนด้วย ลัทธิเสรีภาพแบบมิลล์ปฏิเสธที่จะคำนึงถึงหลักศีลธรรมทางสังคม หากว่าหลักการดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อปัจเจกบุคคลอื่นใด และไม่ได้ได้รับความยินยอมจากปัจเจกบุคคล ในทางตรงกันข้าม อิสรภาพตามทัศนะของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ นั้นหลักศีลธรรมและการปกป้องดูแลประชาชนโดยรัฐ(ทัศนะแบบปีตาธิปไตย)มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้วย ซึ่งนักศีลธรรมและนักปีตาธิปไตยไม่อนุญาตให้พลเมืองกระทำบางอย่าง แม้ว่าการกระทำนั้นจะไม่เป็นอันตรายต่อคนอื่น ๆ

สำหรับ อิสรภาพ กัทแมนและธอมสันใช้คำว่า อิสรภาพพื้นฐาน สำหรับ ความเสมอภาค กัทแมน และธอมสันใช้คำว่า โอกาสพื้นฐาน และโอกาสที่เป็นธรรม โดยอธิบายความหมายของแต่ละคำเหล่านี้ว่า อิสรภาพพื้นฐาน ปกป้องบูรณภาพทางกายภาพและทางความคิดจิตใจของบุคคล เช่น ลัทธิความเชื่อทางศาสนา สำหรับความหมายของบูรณภาพส่วนบุคคลนั้น หมายถึงอำนาจอธิปไตยของปัจเจกบุคคลเหนือร่างกายและจิตใจ อิสรภาพพื้นฐานเป็นเงื่อนไขอันมีมาก่อนสำหรับการใช้อิสรภาพอื่นๆ และเป็นเงื่อนไขอันมีมาก่อนสำหรับการใช้ออกาส อิสรภาพขั้นพื้นฐานไม่ควรจะถูกขยายไปให้รวมข้ออ้างเชิงบวกของสังคมในการเรียกร้องทรัพยากรทั้งหมดที่คนหนึ่งอาจจะจำเป็นต้องใช้ในการทำตามวิถีชีวิตส่วนตัว

รัฐบาลมีพันธะหน้าที่ในการประกันว่าพลเมืองทุกคนจะต้องได้รับโอกาสพื้นฐาน โอกาสพื้นฐานหมายถึงทรัพยากรที่จำเป็นในการมีชีวิตที่ดี เช่น รายได้ที่เพียงพอ งานที่ดี โอกาสพื้นฐานยังหมายถึงทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย

ทางด้านหลักการ โอกาสที่เป็นธรรม โอกาสที่เป็นธรรมหมายถึงสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมซึ่งปัจเจกบุคคลได้มาจากการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม โอกาสที่เป็นธรรม เช่น งานที่มีเกียรติ หลักการ โอกาสที่เป็นธรรมกำหนดเกณฑ์ในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมด้วยการคัดเลือกผู้ที่ได้รับโอกาสที่เป็นธรรมตามคุณสมบัติที่เหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้นคือความหมายกว้าง ๆ ทั้งนี้ การกำหนดว่าสิ่งใดคืออิสรภาพและโอกาส และระดับของอิสรภาพและโอกาสนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาหารือสาธารณะ ผู้สนใจโปรด

กัทแมนและธอมสันมองว่า หลักการของมิลล์มีขอบข่ายของอิสรภาพที่จำกัดเพราะ มิลล์ชี้ว่าส่วนของความประพฤติที่เขาต้องยอมต่อสังคมคือส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ เท่านั้น สำหรับความประพฤติที่เกี่ยวข้องกับตัวปัจเจกบุคคลนั่นเอง ปัจเจกบุคคลยังคงความเป็นอิสระเอกเทศไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนรัฐบาลจะสามารถแทรกแซงการกระทำของปัจเจกบุคคลได้ก็เมื่อการกระทำของพลเมืองเป็นอันตรายต่อคนอื่น ๆ เท่านั้น กัทแมนและธอมสันเห็นว่ารัฐบาลควรแทรกแซงการกระทำของปัจเจกบุคคลได้ในกรณีที่ปัจเจกบุคคลทำสิ่งที่ผิดศีลธรรม หรือเป็นอันตรายต่อตัวเองไว้ด้วย

นักศีลธรรมนิยมได้ห้ามหรือจัดระเบียบสิ่งต่างๆ เหล่านี้ อันได้แก่ การทารุณสัตว์ โสเภณี การปฏิบัติไม่ดีกับศพ หรือภาพลามกอนาจาร อย่างไรก็ตาม บ่อยครั้ง นักศีลธรรมอาจจะไม่เห็นด้วยที่จะกำหนดให้การกระทำเหล่านี้ผิดกฎหมาย หากว่าการบังคับใช้กฎหมายจะทำให้เกิดผลเสียต่อสังคมรุนแรงขึ้น

หลักการของมิลล์ไม่สามารถให้เหตุผลสนับสนุนที่หนักแน่นพอในการห้ามการเปลือยกายในที่สาธารณะ เพราะการกระทำเช่นนี้ไม่ได้เป็นการทำอันตรายต่อคนอื่น ๆ ดังนั้นตามหลักการของมิลล์ รัฐบาลไม่สามารถบัญญัติกฎหมายห้ามการกระทำดังกล่าวได้ แต่ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือมีทัศนะที่ว่า ความประพฤติบางอย่างที่ละเมิดคุณค่าสำคัญพื้นฐานของสังคมหนึ่ง ๆ ณ เวลาหนึ่ง ๆ ควรจะได้รับการจัดระเบียบหรือห้ามการปฏิบัติ เช่น การเปลือยกายในที่สาธารณะ นั้นละเมิดคุณค่าของความใกล้ชิด (human intimacy) กัทแมนและธอมสันชี้ว่า สังคมตะวันตกให้คุณค่ากับบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด สิ่งที่สะท้อนถึงการให้คุณค่าดังกล่าวประการหนึ่งคือ การเปลือยกายต่อคนใกล้ชิดนั้นเป็นสิ่งที่ไม่น่าจะจินตนาการได้ แต่การเปลือยกายในที่สาธารณะเป็นการตั้งคำถามกับคุณค่าของการรักษาอาณาบริเวณแห่งความซิดิกลัที่พลเมืองควรมีร่วมกันเพียงแค่ว่าครอบครัวและคนที่ใกล้ชิด โดยการเปลือยกายในที่สาธารณะคือการสื่อความหมายว่าคุณค่าของสังคมที่ให้ความสำคัญกับอาณาบริเวณส่วนตัวนั้นเป็นไม่ใช่สิ่งที่สำคัญ การเปลือยกายในที่สาธารณะเป็นการ

ผู้ศึกษาไม่แน่ใจว่าคนตะวันตกจะสนับสนุนคุณค่าแห่งความใกล้ชิดด้วยเหตุผลแบบเดียวกับที่กัทแมนและธอมสันวิเคราะห์ไว้หรือไม่ แต่การนำเสนอทัศนะของกัทแมนและธอมสันในที่นี้ ผู้ศึกษามีจุดเน้นให้เห็นถึงแนวทางในการให้นิยามและขอบข่ายกับเสรีภาพของปัจเจกบุคคลว่า นักคิดประชาธิปไตยทางเล็กลงให้ความสำคัญกับคุณค่าของสังคมว่ามีบทบาทสำคัญในการกำหนดเนื้อหาและขอบข่ายของเสรีภาพอย่างไร ที่สำคัญ การเปลือยกายในที่สาธารณะเป็นเพียงตัวอย่างเดียวที่ละเมิดที่กัทแมนและธอมสันอธิบายให้ผู้อ่านเห็นว่าการกำหนดขอบข่ายและเนื้อหาของเสรีภาพนั้นต้องคำนึงถึงหลักศีลธรรมและคุณค่าของสังคมด้วย

ปฏิเสธความสำคัญของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และเป็นการชี้ว่าอาณาบริเวณส่วนตัวไม่สำคัญกับใครๆ เลย ดังนั้นรัฐมีบทบาทในการวางกฎระเบียบเพื่อควบคุม ไม่ให้มีการละเมิดคุณค่าของสังคม

ทางด้านทัศนะแบบปีศาจปไตย กัทแมนและธอมสันสนับสนุนให้พลเมืองร่วมปรึกษาหารือเพื่อตัดสินใจว่ารัฐบาลจะจำกัดเสรีภาพบางอย่างเพื่อประโยชน์ต่อพลเมืองเองอย่างไร การจำกัดนี้ต้องเป็นไปในระดับที่น้อยที่สุดโดยมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันอันตราย และ เพื่อส่งเสริมให้เกิดสิ่งที่ดี กัทแมนและธอมสันเตือนให้การกำหนดกฎเกณฑ์นี้ต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง และหากมีข้อสงสัยใดใดว่าการกำหนดกฎเกณฑ์อาจเกิดอันตรายกับปัจเจกบุคคล กัทแมนและธอมสันก็แนะนำให้เราเลิกคิดที่จะวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ตัวอย่างนโยบายแบบปีศาจปไตย เช่น การวางกฎเกณฑ์ให้สตรีที่มีความประสงค์จะเป็นผู้รับจ้างตั้งครรภ์ และคู่สมรสที่ประสงค์จะว่าจ้างให้สตรีรับตั้งครรภ์ จะต้องได้รับคำปรึกษาทางจิตวิทยาและ ทางกฎหมายก่อน เพื่อให้แต่ละฝ่ายเข้าใจผลอันคิดตามจากการทำสัญญาจ้างตั้งครรภ์ แต่กัทแมนและธอมสันไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติกฎหมายห้ามการรับจ้างตั้งครรภ์ เพราะกฎหมายดังกล่าวเป็นการละเมิดเสรีภาพของปัจเจกบุคคลในการเลือกที่จะมีวิถีชีวิตของตนเอง

จะเห็นได้ว่า กัทแมนและธอมสันมองว่า เสรีภาพของปัจเจกบุคคลจะได้รับการปกป้องได้ดีขึ้นด้วยการที่พลเมืองร่วมกันกำหนดนโยบายที่ควบคุมตนเอง เพื่อให้ตนเองปลอดภัยและส่งเสริมสิ่งที่ดีงามในสังคม การปกป้องตามแนวคิดของเสรีภาพนัยบวกลบนี้เป็นการปกป้องเสรีภาพได้ดียิ่งกว่า แนวคิดเสรีภาพนัยลบที่กำหนดเพียงแต่ขอบเขตที่รัฐห้ามแทรกแซง

น่าสังเกตว่า ทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก ไม่ได้อธิบายเสรีภาพว่าเสรีภาพนัยบวกตรงข้ามกับเสรีภาพนัยลบ แต่เป็นเสรีภาพนัยบวกให้นิยามกับเสรีภาพนัยลบ เสรีภาพนัยบวกเกิดจากการที่ปัจเจกบุคคลร่วมตัดสินใจทางการเมือง ดังนั้นข้อดีของการมีอาณาเขตในการปกป้องความเป็นส่วนตัวของมนุษย์โดยไม่ให้รัฐหรือปัจเจกบุคคลอื่นแทรกแซงก็ยังมีอยู่ เพียงแต่ว่าอาณาเขตดังกล่าวนั้น ปัจเจกบุคคลจะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและบุคคลอื่นๆ ด้วยการคำนึงถึงหลักศีลธรรมของสังคม และสังคมจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาปัจเจกบุคคลด้วยการดูแลใส่ใจความเป็นอยู่ของปัจเจกบุคคลด้วย อย่างไรก็ตาม เสรีภาพนัยบวกจะก่อให้เกิดผลเสียได้หรือไม่นั้น ผู้ศึกษาเองก็เห็นว่ากัทแมนและธอมสันชี้ไว้แต่ในด้านบวก ซึ่งที่จริงแล้ว การตัดสินใจบนฐานของเสรีภาพนัยบวก ก็สามารถให้ผลได้ทั้งแง่บวกและแง่ลบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของพลเมือง ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง สำหรับในประเทศไทยเอง วัฒนธรรมการรักษาสิทธิของตนเอง หรือวัฒนธรรมในการอภิปรายถกเถียงการเมืองด้วยเหตุผลนั้นยังไม่ใช้วัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า การกำหนดเสรีภาพนัยลบให้ชัดเจนจะดีกว่า

ผู้ศึกษาเชื่อมั่นในคุณประโยชน์ของเสรีภาพนับลบลเหมือนกับที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแถมมอง ดังที่ชาร์โคตริกล่าวไว้ว่า เสรีภาพนับลบลนี้เป็นการชี้แจงให้พลเมืองมีอำนาจหรือมีความเป็นอิสระในขอบเขตที่รัฐวางกรอบไว้ ขณะเดียวกันก็เป็นปรากฏการณ์ที่ป้องกันกรกดขี่ทางการเมือง ผู้ศึกษาไม่เห็นด้วยกับการที่กัทแมนและธอมสันกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของเสรีภาพไว้อย่างยึดหยุ่น แต่เห็นว่ารัฐควรกำหนดเสรีภาพนับลบลที่ชัดเจน ขณะเดียวกัน รัฐควรเปิดกว้างให้พลเมืองควรมีเสรีภาพนับลบลด้วยการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเด็นทางการเมืองตามที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเสนอด้วย เพราะการมีแต่เสรีภาพนับลบลนั้นเป็นการจำกัดเสรีภาพของพลเมืองมากเกินไป

(3) ทศนะที่แตกต่างกันระหว่างนักคิดประชาธิปไตยตัวแถมกับประชาธิปไตยทางเลือกเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องผลประโยชน์

นักคิดประชาธิปไตยตัวแถมและทางเลือกมองเห็นตรงกันว่า มนุษย์มีผลประโยชน์ส่วนตัว และกล่าวประณามผู้ที่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่สนใจว่าการกระทำของตนจะละเมิดผลประโยชน์ของคนอื่นๆ อย่างไรก็ตามนักคิดประชาธิปไตยทั้งสองกลุ่มมีทศนะเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

- ทศนะเรื่องผลประโยชน์ของนักคิดประชาธิปไตยตัวแถม

ทางด้านความหมายของผลประโยชน์ร่วมกัน นักคิดประชาธิปไตยตัวแถมส่วนใหญ่เชื่อว่าผลประโยชน์ร่วมเกิดจากการรวบรวมผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้จัก ซึ่งผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้จักหมายถึงผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคลทุกคนที่ไม่ละเมิดผลประโยชน์ส่วนตัวของกันและกัน และเป็นผลประโยชน์ระยะยาวที่ยั่งยืน ส่วน จอห์น สจ๊วต มิลล์ มีทศนะที่พิเศษกว่านักคิดท่านอื่นๆ ที่มองว่าผลประโยชน์ร่วมไม่เป็นเพียงแก่ผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคลแบบรวบรวม มิลล์มองว่าผลประโยชน์ร่วมเป็นผลประโยชน์ที่ปกป้องและพัฒนาความเป็นเลิศทางจิตของมนุษย์ปัจเจกบุคคลทุกคนด้วย ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแถมท่านอื่นๆ มองว่าผลประโยชน์ร่วมเป็นเพียงการปกป้องประโยชน์ส่วนตัวแบบรู้จักของปัจเจกบุคคลเท่านั้น

- ทศนะเรื่องผลประโยชน์ของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก

นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองว่าผลประโยชน์ส่วนรวมไม่ใช่ผลประโยชน์ที่เห็นแก่ตัวและไม่ใช่ผลประโยชน์ส่วนตัวแบบรวบรวม ดังจะเห็นได้ว่า นักคิดประชาธิปไตยทางเลือก

ให้นิยามผลประโยชน์ส่วนตัวในแง่ลบ นอกจากนี้ นักคิดเหล่านี้ยังเน้นการที่พลเมืองช่วยเหลือกันและกัน และเห็นว่าปัจเจกบุคคลไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว แต่ยังมีพันธะหน้าที่ต้องช่วยเหลือและพัฒนาซึ่งกันและกันด้วย นักคิดเหล่านี้ปฏิเสธแนวคิดปัจเจกชนนิยมที่เห็นแก่ตัวและมองว่าโดยแท้จริงแล้วมนุษย์มีธรรมชาติเชิงสังคม สำหรับที่มาของผลประโยชน์ร่วมเกิดจากการที่พลเมืองร่วมกันตัดสินใจว่าคืออะไร ทางด้านเนื้อหาของผลประโยชน์ร่วมคือ การปกป้องผลประโยชน์ที่เกิดจากการที่พลเมืองร่วมกันให้ความหมายไว้ และการพัฒนาความเป็นอยู่ ความสามารถทางสติปัญญาและศีลธรรมของมนุษย์ให้ดีขึ้น ผลประโยชน์ร่วมนี้ได้รับการให้นิยามว่าอาจจะไม่ใช่ผลประโยชน์ที่ไม่เห็นแก่ตัว จะเห็นได้ว่าลักษณะของการให้นิยามผลประโยชน์ร่วมที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรวมถึงลักษณะแตกต่างจากนักประชาธิปไตยด้วยตนเองส่วนใหญ่ที่มองว่า ผลประโยชน์ร่วมคือผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้แจ้ง แต่ก็มีลักษณะการให้นิยามแบบเดียวกับ จอห์น สจ๊วต มิลล์ โดยนักประชาธิปไตยทางเลือกแทบทุกท่านกล่าวถึงผลประโยชน์ส่วนตัวในฐานะเป็นผลประโยชน์ที่คับแคบ ส่วน มูฟ และ ลาคลาว นั้น ชี้ว่าผลประโยชน์ส่วนตัวอาจจะคับแคบหรือไม่ก็ได้โดยไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนเช่นนี้ แต่ด้วยการที่ผู้เขียนปฏิเสธสิทธิแบบปัจเจกชนนิยมที่ให้ความชอบธรรมกับความไม่เสมอภาคทางสังคมด้วยการไม่ช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสกว่า เช่น การปฏิเสธการให้สวัสดิการ มูฟและลาคลาวจึงมีแนวทางความคิดที่ไม่เห็นด้วยกับการปกป้องผลประโยชน์ส่วนตัวที่คับแคบเช่นเดียวกับนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกท่านอื่นๆ นอกจากนี้มูฟและลาคลาวก็ยังเห็นด้วยกับนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกท่านอื่นๆ เกี่ยวกับที่มาของผลประโยชน์ร่วมว่ามาจากพลเมืองร่วมกันไม่ใช่แต่เป็นหน้าที่ของผู้นำเท่านั้นที่จะทำการตัดสินใจแทนให้กับประชาชนว่าผลประโยชน์ร่วมควรจะเป็นอะไร

ในการพัฒนามนุษย์ให้มีความสามารถทางสติปัญญาและศีลธรรมให้สูงขึ้นนั้น นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเห็นตรงกันว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองคือสะพานในการพัฒนาจรรยาหรือศีลธรรมของประชาชน รัฐบาลจึงมีหน้าที่ในการเปิดให้ประชาชนดำเนินกิจกรรมสาธารณะต่างๆ นำสังเกตว่าเป้าหมายของรัฐบาลในการพัฒนามนุษย์นี้ก็สอดคล้องกับความคิดของ จอห์น สจ๊วต มิลล์ ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยด้วยตนเองท่านอื่นๆ มองว่ารัฐบาลไม่มีหน้าที่ดังกล่าว

สำหรับการพัฒนาความสามารถของประชาชน นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านยกเว้น คาร์ล มองว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมกับพลเมืองคนอื่นจะช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถทางการเมืองของพลเมืองได้ ขณะที่ คาร์ล มองว่าความรู้ทางการเมืองนั้นพัฒนาขึ้นมาจากการใส่ใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

น่าสังเกตว่าทั้งนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกต่างมองว่ามนุษย์มีผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ส่วนรวม แนวคิดเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัวได้รับความนิยมนิยามในยุคสมัยใหม่ ขณะที่ในยุคกลาง เมื่อศาสนาคริสต์เป็นแนวคิดกระแสหลัก การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวไม่เป็นที่ยอมรับ การแสวงหาเงินทอง ความโลภ ถือเป็นบาป ยุคสมัยใหม่ นักคิดมองผลประโยชน์ส่วนตัวของมนุษย์ทั้งในด้านบวกและด้านลบและนักคิดส่งเสริมผลประโยชน์ส่วนตัวด้านบวกที่ไม่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ส่วนรวม

- สาเหตุที่แนวคิดเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัวได้รับการยอมรับว่าเป็นแรงคลใจสากลของมนุษย์

1. การที่นักคิดสมัยใหม่มีทัศนคติในแง่บวกเกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัวว่าแสดงถึงปฏิภริยาที่ต่อต้านแรงคลใจของพวกชนชั้นสูงในยุคกลางซึ่งรบราฆ่าฟันกันเพื่อสร้างชื่อเสียงและเกียรติยศของตน³³ นักคิดจำนวนมากในศตวรรษที่ 17 และ 18 สนับสนุนแนวคิดที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีผลประโยชน์ส่วนตัว และเห็นว่าการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวไม่ใช่เรื่องที่เลวร้าย นอกจากนี้การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวนั้นยังดีกว่าการแสวงหาเกียรติยศด้วยการรบราฆ่าฟัน เพราะเห็นว่าเป็นแรงคลใจของมนุษย์ที่ไม่มีอันตรายและ ค่อนข้างมีสันติกว่า กิเลสที่รุนแรงในการแสวงหาเกียรติอันเป็นแรงคลใจของชนชั้นปกครองยุโรป³⁴ แนวคิดที่ว่า ผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นกิเลสที่ค่อนข้างไม่เป็นโทษ³⁵

2. นักคิดในยุคสมัยใหม่บางท่านสนับสนุนแนวคิดที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีผลประโยชน์ เพราะเห็นว่าเป็นแรงคลใจในการแสวงหาและปกป้องผลประโยชน์ส่วนตัวนั้นเป็นแรงคลใจที่เป็นมิตรและส่งเสริมให้สังคมสันติสุขกว่าการเคร่งครัดในนิกายศาสนาคริสต์บางนิกายที่สอนให้มนุษย์เกลียดชังตนเอง

นักคิดสมัยใหม่บางท่านเช่น ฮูม และวอลแตร์(Voltaire) ไม่เห็นด้วยกับประเพณีความคิดทางคริสต์ศาสนาบางนิกายที่สั่งสอนให้มนุษย์เกลียดชังตัวเอง นักคิดทั้งสองท่านมองว่า ถ้า

³³ Albert O. Hirschman, *The passions and the interests : political arguments for capitalism before its triumph* (New Jersey: Princeton University Press, 1981), pp. 9-10.

³⁴ Stephen Holmes, "The secret history of self-interest," in *Beyond self-interest*, ed. Jane J. Mansbridge (Chicago: University of Chicago Press, 1990), p. 275.

³⁵ *Ibid.*, p. 276.

มนุษย์ไม่รู้จักรักตัวเองแล้ว มนุษย์ก็จะไม่สามารถรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกันได้ ความรักต่อผู้อื่น เริ่มต้นจากการรักตัวเองให้มาก่อน

3. แนวคิดที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีผลประโยชน์ส่วนตัวที่ได้รับความนิยมนั้นสืบเนื่องมาจากแนวคิดดังกล่าวมีความหมายโดยนัยแบบประชาธิปไตยและแบบเสมอภาคนิยม ขณะที่ชนชั้นนำคนจำนวนน้อยเท่านั้นที่จะมีอภิสิทธิ์แบบเชื้อสาย แต่ทุกคนมีผลประโยชน์ พลเมืองทุกคนไม่ว่าจะมีสถานะทางสังคมอย่างไรแต่ละคนมีผลประโยชน์ของตนหรือมีความห่วงใยความใส่ใจอันมีค่าควรแก่การรับฟัง ดังเช่น จอห์น สจ๊วต มิลล์ ซึ่งว่า การปกครองประเทศจะละเลยผลประโยชน์ของใครก็ตามที่ถูกกันออกจากสิทธิในการเลือกตั้งไม่ได้³⁶

ผลประโยชน์ส่วนตัวคือแนวคิดที่เป็นประชาธิปไตยและเป็นแบบเสมอภาคนิยมอย่างลึกซึ้ง ก่อนช่วงกลางศตวรรษที่ 17 ประเพณีความคิดตามเดิมจะยกย่องกษัตริย์ ขุนนาง และนักบวช ว่ามีแรงคลใจในการทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ขณะที่มองคนสามัญอย่างต่ำคือยกกว่าว่าสนใจแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้นำได้รับการเชิดชูว่าคำนึงถึงคุณธรรมและอุทิศตนต่อชาติบ้านเมือง

ต่อมาในกลางศตวรรษที่ 17 นักคิดทั่วไปมองกันว่าทุกคนต่างก็มีผลประโยชน์ส่วนตัว และทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวทั้งนั้น ดังนั้นคนสามัญก็ไม่ได้ด้อยไปกว่าผู้ปกครองการเห็นว่าผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นแรงคลใจของมนุษย์ทุกคนและไม่ใช่แรงคลใจที่น่าดูถูกเหยียดหยามนั้นเป็นผลมาจากการที่นักคิดไม่พอใจกับวาทศิลป์ที่ยกย่องผู้นำว่ามีจิตใจที่เพื่อส่วนรวม โดยนักคิดไม่พอใจกับการที่กษัตริย์ที่ชอบทำสงครามรุกรานต่างชาติโดยอ้างถึงผลประโยชน์สาธารณะ ดังนั้นการเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีผลประโยชน์ส่วนตัวเท่ากับเป็นการปฏิเสธวาทศิลป์ดังกล่าว ในศตวรรษที่ 17 นี้ ทศนะที่ให้ ความชอบธรรมกับผลประโยชน์ส่วนตัวจึงปรากฏขึ้น เช่นพันเอก เรนเบอร์ (Colonel Rainborough) ได้อภิปรายไว้ในปี 1647 ว่าถ้าคนจนไม่มีคะแนนเสียง คนรวยก็จะเอาเปรียบคนจน ข้ออภิปรายถกเถียงนี้เป็นข้ออภิปรายถกเถียงใหม่ที่ทำให้ความชอบธรรมกับการตัดสินใจทางการเมืองด้วยวิธีการลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่ การลงคะแนนเสียงเป็นวิธีการในการปกป้องผลประโยชน์ส่วนตัวของคนจน ในสมัยนี้ วิธีการแบบการตัดสินใจด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับ ขณะที่ในยุคกลางการตัดสินใจเป็นไปด้วยวิธีการลงมติเอกฉันท์³⁷

³⁶ Ibid., same page.

³⁷ Jane J. Mansbridge, editor, *Beyond self-interest* (Chicago: University of Chicago Press, 1990), p. 5. and Stephen Holmes, "The secret history of self-interest," in *Beyond self-interest*, ed. Jane J. Mansbridge, (Chicago: University of Chicago Press, 1990), pp. 283 - 284.

- ผลติดตามมาเมื่อแนวคิดเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัวได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย

แนวคิดของนักคิดสมัยใหม่มองว่ามนุษย์ทุกคนมีผลประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นมนุษย์ทุกคนจึงอาจมีผลประโยชน์ที่แตกต่างกันได้ ทักษะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากการที่นักคิดเห็นถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ที่แตกต่างกันของพลเมืองกับผู้ใช้อำนาจและเสนอว่าวิธีการเลือกตั้งคือวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดที่จะทำให้ผลประโยชน์ของผู้ปกครองสอดคล้องกับผลประโยชน์ของผู้ได้การปกครอง

แม้นักคิดทุกท่านจะเห็นว่ามนุษย์มีผลประโยชน์ส่วนตัว แต่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกและตัวแทนเข้าใจความหมายของคำว่า ผลประโยชน์ส่วนตัวแตกต่างกัน การเข้าใจผลประโยชน์ส่วนตัว เราจะต้องเข้าใจความหมายของผลประโยชน์ส่วนรวมด้วย นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองว่าผลประโยชน์ส่วนรวมมาจากการตั้งคำถามว่าสิ่งใดที่จะดีต่อปัจเจกบุคคลทั้งหมดแล้วผลประโยชน์ส่วนรวมก็จะให้นิยามผลประโยชน์ส่วนตัวที่เหมาะสม ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนมองว่า ผลประโยชน์ส่วนรวมมาจากผลประโยชน์ส่วนตัวที่รู้แจ้งแบบรวบรวม และเนื่องจากนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านมีการให้เหตุผลสนับสนุนแบบคุณค่าบริบทนิยม(หรือการให้เหตุผลสนับสนุนแบบปฏิบัตินิยม) ดังนั้น คำอธิบายการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของเขาได้ดีที่สุดคือการชี้ว่านักคิดเหล่านี้มองบริบทที่พวกเขาอยู่อาศัยว่ามีปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างไร ทั้งนี้เพราะเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยน ส่งผลให้ปัญหาหลักเปลี่ยนตามไปด้วย นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกจึงนำเสนอแนวคิดที่แตกต่างไปจากนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนดังที่ได้กล่าวในหัวข้อถัดไป

(4) นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนเน้นความเป็นปัจเจกบุคคล แต่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเน้นความเป็นสังคม

นักคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่โจมตีความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ทั่วไปมากขึ้นกว่านักคิดประชาธิปไตยคลาสสิก ทักษะที่แตกต่างนี้สอดคล้องกับไปกับกระแสความคิดของยุคสมัย กล่าวคือ ในศตวรรษที่ 17 และ 18 นักคิดทั่วไป มองการค้าและการลงทุนในแง่ดี เช่น เดวิด ฮูม หรืออดัม สมิท ต่อมาเมื่อระบบทุนนิยมเจริญเติบโตขึ้น ในศตวรรษที่ 19 และ 20 ช่องว่างระหว่างคนร่ำรวยและยากจนมากขึ้น ดังนั้นคนร่วมสมัยดังกล่าวจึงมองการค้าขายในด้านลบมากขึ้น และวิพากษ์วิจารณ์แนวคิดปัจเจกชนนิยมที่เห็นแก่ตัว

นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกละเลยเห็นว่าความเห็นแก่ตัวนี้สามารถแก้ไขได้ นักคิดเน้นธรรมชาติเชิงสังคมของมนุษย์ และการร่วมมือกัน ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนสมัยใหม่ แม้จะมองเห็นถึงปัญหาความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ เช่น ชาร์ลส์ ไตริ ที่โจมตีความคิดที่หวังผลได้ในการกระทำงานเพื่อส่วนรวม แต่เป้าหมายหลักของนักคิดคือการเน้นเสถียรภาพ อีกทั้ง นักคิดยังไม่ไว้วางใจประชาชนทั่วไปด้วย ทั้งนี้เพราะในช่วงสมัยของนักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนสมัยใหม่ ปัญหาสำคัญคือ ประเทศประชาธิปไตยส่วนใหญ่ไร้เสถียรภาพ ประชาชนจำนวนมากให้การสนับสนุนรัฐบาลเผด็จการ

ต่อมา กระแสการมีส่วนร่วมเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง ทศวรรษที่ 1960 และ 1970 ระบอบประชาธิปไตยก็ได้รับการยอมรับและมีความชอบธรรมมากขึ้น ปัญหาเรื่องเสถียรภาพไม่ใช่ปัญหาหลัก แต่ที่ควรให้ความสำคัญคือ การแก้ไขและพัฒนาระบอบ ปัญหาที่นักคิดทางเลือกร่วมกันคือ การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวอย่างคับแคบโดยไม่ช่วยเหลือสังคม ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีอยู่ในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่นักคิดมองว่า การแก้ไขนั้นทำได้ โดยการพัฒนาพลเมืองด้วยการเปิดให้พลเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น และให้มีคุณภาพมากขึ้น จะเห็นได้ว่า นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกร่วมกันให้ความสำคัญกับความจริงเชิงประจักษ์ที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่มีใครปฏิเสธ พร้อมกับการเสนอแนะให้การมีส่วนร่วมนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกร่วมกันเน้นปัญหาการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวของมนุษย์มากยิ่งขึ้นกว่านักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทน ดังนั้น แทนที่นักคิดทางเลือกร่วมกันจะมองในกรอบการแบ่งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวที่ดีของประชาชนและผลประโยชน์ส่วนตัวที่ชั่วร้ายของผู้ที่ครองอำนาจปกครอง นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกร่วมกันจะมองตรงที่ธรรมชาติเชิงสังคมของมนุษย์ที่เน้นการช่วยเหลือกัน รวมถึงธรรมชาติของความสามารถหรือศักยภาพในการก้าวข้ามผลประโยชน์ส่วนตัวที่คับแคบ โดยมีภาพตรงข้ามคือ ปังเจกบุคคลที่เห็นแก่ตัว

น่าสังเกตว่า คุณสมบัติร่วมของสิ่งมีชีวิตเชิงสังคมคือ การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม นั่นก็เป็นคุณสมบัติที่นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนปรารถนาด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การเน้นที่ความเห็นอกเห็นใจ และความร่วมมือทางสังคมว่าเป็นธรรมชาติมนุษย์ พร้อมกับกับการมองว่าความเป็นปัจเจกบุคคลที่ไม่เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับคนอื่น ๆ เป็นเรื่อง ไม่ถูกต้อง(ในฐานะที่ขัดกับธรรมชาติมนุษย์)นั้นสอดคล้องกับการแนะนำให้ปัจเจกบุคคลมีหน้าที่ที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

การเห็นว่าความช่วยเหลือเจือจุนเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์คือแนวความคิดที่โดดเด่นของแนวคิดประชาธิปไตยแบบทางเลือก เพราะนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนไม่ได้กำหนดว่าการเอาใจเขามาใส่ใจเราเป็นธรรมชาติมนุษย์ เนื่องจากบทบาทหลักในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ทางการเมืองของประเทศนั้น ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้นการสั่งการให้ประชาชนเต็มใจที่จะร่วมรับรู้ทุกข์สุขกันจึงไม่จำเป็นมากเท่ากับระบอบประชาธิปไตยทางเลือกที่เปิดกว้างกว่า อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองที่ดีตามที่สนะของนักคิดทุกท่าน ก็ต้องมีคุณสมบัติที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม หรือเป็นคนดีมีคุณธรรมด้วย นอกเหนือจากเป็นคนที่มีความสามารถ น่าสังเกตว่า การคาดหวังให้ผู้ปกครองเป็นดีและมีความสามารถเป็นหลักคิดอมตะที่ยืนยงอยู่ทุกยุคทุกสมัย โดยความเป็นคนดีคือการเสียสละเพื่อส่วนรวม ส่วนการมีความสามารถคือความมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดที่ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ แต่เนื่องจากแนวคิดประชาธิปไตยทางเลือกเปิดให้พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายสาธารณะต่างๆ ดังนั้น นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกจึงเรียกร้องให้พลเมืองมีคุณธรรม มากกว่า

จะเห็นได้ว่าเมื่อนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ความรับผิดชอบในการตัดสินใจจึงไม่ได้อยู่ที่ตัวแทนเป็นหลักอย่างที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนมอง ดังนั้น ข่อมไม่เป็นที่น่าแปลกใจว่าทำไม นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกจึงเรียกร้องให้พลเมืองมีความสามารถ มีคุณธรรมและมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นมากกว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทน และคุณธรรมประการหนึ่งคือการคำนึงถึงสังคม ซึ่งนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองว่าเป็นสิ่งที่สอดคล้องกันเป็นอย่างดีกับธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ นอกจากนี้ นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกส่วนใหญ่ยังมองมนุษย์ในแง่ดีว่าสามารถควบคุมตนเองได้หากครองอำนาจสูงสุด ซึ่งผู้ศึกษาจะได้กล่าวเปรียบเทียบกับนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนในหัวข้อถัดไปนี้

(5) ทศนะที่แตกต่างกันระหว่างนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนกับประชาธิปไตยทางเลือกเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความสามารถในการมีมโนธรรมสำนึกเมื่อมนุษย์ครองอำนาจสูงสุด

ภาพด้านลบของอำนาจเป็นจุดร่วมที่นักคิดประชาธิปไตยทุกท่านมองเห็น อย่างไรก็ตาม ก็ดีสำหรับประเด็นการครองอำนาจสูงสุดว่ามีพลังทำให้มนุษย์เสื่อมอย่างที่มนุษย์ไม่อาจควบคุมตัวเองได้นั้นเป็นประเด็นที่นักคิดมีความเห็นต่างกัน

นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่าน ยกเว้น แสลมินตัน และจอห์น สจ๊วต มิลล์ แสลมินตันมองว่า มนุษย์ไม่สามารถควบคุมตนเอง หากว่ามนุษย์ครองอำนาจสูงสุด อย่างไรก็ตาม แสลมินตันเองก็เชื่อว่า ผู้ทรงคุณธรรมล้ำเลิศก็หาได้ยากเช่นเดียวกับการแสวงหาเผ่าพันธุ์กษัตริย์นักปราชญ์(philosopher-kings ตามแนวคิดของเพลโต) และแสลมินตันจึงสอนให้ผู้อ่านเลิกคาดหวังที่จะค้นพบผู้นำเช่นนี้ได้มากนัก แนวคิดหลักในการออกแบบมาตรการทางการเมือง หรือสถาบันทางการเมืองต่างๆ นั้น แสลมินตันจึงมีหลักคิดที่ไม่ต่างจากเมดิสัน นั่นคือการกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะได้รับสิ่งตอบแทนที่น่าพึงพอใจ แม้ว่าจะหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนี้มีกิเลสชั้นสูงที่เหนือคนธรรมดาอยู่ นั่นคือ ความรักในเกียรติยศที่จะผลักดันหรือคลอใจให้คนเหล่านี้ทำสิ่งที่ดีต่อประเทศ เพื่อให้เป็นที่ได้รับการเคารพยกย่อง ส่วนจอห์น สจ๊วต มิลล์นั้นก็มองว่า มิลล์ก็มองว่ามีบุคคลที่เหนือคนธรรมดาได้เช่นกัน บุคคลเช่นนี้แม้ครองอำนาจสูงสุดก็ไม่เปลี่ยนแปลงเพราะบุคคลเช่นนี้พัฒนาธรรมชาติของคนให้ไปสู่ระดับที่พอใจกับการทำเพื่อส่วนรวม มิลล์มองว่าบุคคลเช่นนี้มีเป็นจำนวนน้อย แต่ก็มากกว่าที่แสลมินตันมอง ดังนั้น กล่าวได้ว่า ทศนะของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนส่วนใหญ่จะมองว่ามนุษย์ไม่สามารถควบคุมตนเองได้เมื่อครองอำนาจสูงสุดเด็ดขาด

ทางด้านทศนะของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่าน ยกเว้นคาร์ท มองว่ามนุษย์สามารถควบคุมตนเองได้แม้จะครองอำนาจสูงสุด สำหรับแนวคิดของนักคิดประชาธิปไตยเกี่ยวกับการควบคุมตนเองของมนุษย์ได้แม้ในสภาวะที่มนุษย์ครองอำนาจสูงสุดเด็ดขาดนั้นมีดังต่อไปนี้

แสลมินตัน - ความสำนึกในหน้าที่ การมีความเชื่อในหลักศีลธรรมที่เข้าถึงได้โดยจิตใจที่ปราศจากอคติ

จอห์น สจ๊วต มิลล์ - การมีความสุขใจที่ได้ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ ความสุขนี้จะเป็นแรงคลอใจให้บุคคลที่มีคุณธรรมเป็นเลิศยินดีในการทำเพื่อส่วนรวม

บาร์เบอร์ - ความรู้สึกเศร้าใจไม่ประมาท รู้จักประมาณตน และความเห็นอกเห็นใจ(empathy)

ลาคลาว และ มูฟ - ความอดทนอดกลั้นต่อความแตกต่างหลากหลาย

กัทแมน และ ธอมสัน - ความเคารพระหว่างกัน และ ความใจกว้าง และการตระหนักถึงข้อจำกัดของมนุษย์ที่ไม่สามารถมีความรู้ที่สมบูรณ์อันจะทำให้พลเมืองยอมรับจุดยืนของกันและกันอย่างใจกว้างได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น นักคิดกลุ่มที่มองว่ามนุษย์สามารถควบคุมตนเองได้แบ่งเป็นสองกลุ่ม

1. นักคิดที่มองว่ามีคนจำนวนน้อยมากที่สามารถควบคุมตนเองได้ แต่คนส่วนใหญ่เมื่อได้ครองอำนาจสูงสุดก็จะเสื่อม นักคิดที่มีแนวทางความคิดเช่นนี้คือ แฮลมินตัน และจอห์น สจ๊วต มิลล์

2. นักคิดที่มองว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะควบคุมตนเองได้ นักคิดที่มีแนวทางความคิดเช่นนี้คือ นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านยกเว้นคาล์ล

ทัศนะของนักคิดกลุ่มแรกนั้นเป็นนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทน ส่วนนักคิดกลุ่มหลังคือนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก น่าสังเกตว่า นักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนแบ่งมนุษย์เป็นสองประเภทที่แตกต่างกัน และเชื่อมั่นในอิทธิพลยิ่งกว่ามหาชน เพราะนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนอันได้แก่ แฮลมินตัน และจอห์น สจ๊วต มิลล์ นั้นเห็นว่ามีอิทธิพลที่ประเสริฐอยู่ ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกไม่ได้มองว่ามนุษย์จะกำจัดธรรมชาติด้านลบอันเป็นศักยภาพที่แฝงฝังอยู่ ส่วนนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกไม่แบ่งกลุ่มคนเป็นสองประเภทเพื่อให้อิทธิพลหรือบทบาทในการตัดสินใจเป็นพิเศษกับผู้มีความสามารถและมีคุณธรรม แต่เชื่อมั่นศักยภาพที่มนุษย์ทุกคนจะสามารถควบคุมตนเองให้มีคุณธรรมได้ เราจะเห็นได้ว่านักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนและประชาธิปไตยทางเลือกมีความเชื่อมั่นในตัวมนุษย์แตกต่างกันได้อย่างชัดเจนขึ้นอีก เมื่อเราพิจารณาทัศนะที่แตกต่างกันระหว่างนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนกับประชาธิปไตยทางเลือกเกี่ยวกับการไว้วางใจความสามารถของกลุ่มคนที่รวมตัวเป็นจำนวนมากและพลเมืองทั่วไป

(6) ทัศนะที่แตกต่างกันระหว่างนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนกับประชาธิปไตยทางเลือกเกี่ยวกับความไว้วางใจความสามารถของกลุ่มคนที่รวมตัวเป็นจำนวนมากและพลเมืองทั่วไป

ในส่วนนี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวถึง ทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนและนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเพื่อชี้ว่า นักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวแทนส่วนใหญ่ไม่ไว้วางใจการรวมตัวของคนจำนวนมากเพราะนักคิดเหล่านี้มองว่า เมื่อมนุษย์รวมตัวกันเป็นจำนวนมาก มนุษย์ก็จะมีความสามารถในการใช้เหตุผลน้อยลง ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองว่า การที่มนุษย์ร่วมกันปรึกษาหารือจะยิ่งช่วยให้มนุษย์หาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ดี

* โปรดดู หัวข้อ 5.2.2 ค. มิลล์มองว่ามนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นผู้สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีได้อย่างถาวร ในหัวข้อนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเปรียบเทียบแนวคิดของจอห์น สจ๊วต มิลล์ และนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติอันเป็นศักยภาพตามทัศนะของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกและการที่มิลล์เชื่อว่ามนุษย์จำนวนน้อยสามารถมีจิตใจที่ก้าวหน้าได้

- ทักษะของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทน

นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านยกเว้น จอห์น สจ๊วต มิลล์ ประเมินความสามารถทางสติปัญญาและทางด้านการควบคุมอารมณ์ของคนที่รวมตัวเป็นจำนวนมากและพลเมืองทั่วไปในทางลบ ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมีทักษะในทางบวก ซึ่งจอห์น สจ๊วต มิลล์ มองว่าการรวมตัวกันนี้ไม่จำเป็นว่าจะส่งผลลบเสมอไป อย่างไรก็ตาม มิลล์ มีทักษะเช่นเดียวกับนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนที่มองว่าผู้มีสติปัญญาสูงมีจำนวนน้อย แต่ถ้าสภาพอารมณ์ของคนจำนวนมากยอมตามความคิดของผู้มีสติปัญญา การตัดสินใจต่างๆ ก็มีแนวโน้มเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้ผลลัพธ์ที่ดี จะเห็นได้ว่า นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนส่วนใหญ่เห็นว่า ทั้งผู้มีสติปัญญาและคนทั่วไปนั้น หากมารวมตัวกันเป็นจำนวนมาก ความสามารถในการใช้เหตุผลจะน้อยลง ยิ่งไปกว่านั้น ไม่ว่าจะชนกลุ่มใด หากให้ครองอำนาจโดยปราศจากการตรวจสอบ ก็เสี่ยงต่อการถูกแก้อำนาจเป็นอย่างยิ่ง ในสภาพการณ์ทั่วไปที่ไม่ใช่สภาพการณ์ในลักษณะข้างต้น นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนแบ่งคนออกเป็นสองกลุ่ม คืออภิชน และมหาชน คุณสมบัติของอภิชนผู้เหมาะสมจะเป็นผู้ปกครองคือผู้ที่มีความสามารถและมีคุณธรรม นักคิดประชาธิปไตยตัวแทนทุกท่านมองว่าอภิชนนี้ควรจะมีบทบาททางการเมือง

การที่นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนทุกท่านมองว่ามนุษย์มีความสามารถไม่เท่ากัน และมีศักยภาพที่ไม่เท่ากันในการพัฒนาความสามารถที่แตกต่างอยู่เดิมเป็นจุดร่วมทางความคิดที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะแบบเดียวกันคือการให้สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับคนที่มีความปัญญามากกว่า ในส่วนของประชาชนทั่วไป แม้ว่าจะมีบทบาทเป็นลำดับรองแต่จะต้องมีสติปัญญาพอที่จะคัดเลือกคนที่ดีและมีคุณธรรมให้เป็นผู้แทน และจะต้องมีคุณธรรมมากพอที่จะยอมให้คนที่มีความสามารถและมีคุณธรรมมากกว่าตนมีบทบาทที่เด่นกว่า ทั้งนี้ กล่าวสรุปรวมได้ว่า ทั้งผู้มีอำนาจทางการเมืองและประชาชนต่างต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

- ทักษะของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก

นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านมองว่าอภิชนและพลเมืองต่างมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยกันกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดการปกครองที่ดี นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองเห็นร่วมกันว่าทั้งอภิชนหรือผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลในระดับสูงและประชาชนทั่วไปมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองได้ ทั้งในเรื่องความรู้ทางการเมือง และ ศีลธรรม นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านมองว่าไม่มีใคร ด้รับอภิสิทธิ์ในการมีส่วนร่วมตัดสินใจประเด็นทางการเมืองเหนือกว่าใคร และปฏิเสธแนวคิดที่ว่ามีเพียงชนกลุ่มน้อยเท่านั้นที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล นัก

คิดประชาธิปไตยทางเลือกรู้สึกทุกท่านเห็นว่ามนุษย์สามารถพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจด้วยเหตุผลได้ นอกจากนี้ นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรู้สึกถึงคุณูปการของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ของมนุษย์อันได้แก่

1. การพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
2. การพัฒนาจิตใจมนุษย์ให้คำนึงถึงคนอื่นๆ

จากข้อดีทั้งสองประการ นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรู้สึกจึงมองว่าการมีส่วนร่วมมีคุณูปการต่อการกำหนดผลประโยชน์ร่วมได้ดีกว่าการอาศัยแต่ผู้นำในการกำหนดนโยบาย ขณะที่เพียงจอห์น สจ๊วต มิลล์ ที่เป็นนักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนท่านเดียวที่มองว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นประโยชน์ในการพัฒนาจิตใจมนุษย์

ค. บทสรุป : นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรู้สึกมองมนุษย์ในแง่ดีว่านักคิดประชาธิปไตยตัวแทน

จุดร่วมระหว่างนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกรู้สึกประการหนึ่งคือ นักคิดทั้งสองกลุ่มต่างก็ไม่ไวใจการใช้อำนาจของตัวแทน ในกรณีของนักคิดประชาธิปไตยตัวแทน เมื่อตัวแทนมีอำนาจทางการเมืองเหนือกว่าประชาชนทั่วไป และประชาชนทั่วไปก็มีช่องทางในการตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองโดยตรงและโดยทันทีได้ยาก ดังนั้นนักคิดจึงให้ความสำคัญกับการควบคุมอำนาจผู้ปกครอง

ทางด้านแนวคิดของประชาธิปไตยทางเลือก ปัญหาในการมีช่องทางไว้สำหรับตรวจสอบผู้อยู่ในอำนาจไม่สำคัญมากเท่าจะทำอย่างไรให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ ดังนั้นนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรู้สึกจึงมองว่าเป้าหมายหลักคือการพัฒนาของมนุษย์เพื่อให้การมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคนั้นสามารถให้ผลดีต่อการกำหนดและแก้ไขนโยบายทางการเมือง

จุดร่วมของแนวคิดประชาธิปไตยตัวแทนและทางเลือกรู้สึกอีกประการหนึ่งคือ การปกครองนั้น นอกจากจะเป็นเรื่อง การควบคุมผู้ได้การปกครองแล้ว ยังเป็นเรื่องของการควบคุมผู้ปกครองเองด้วย ทั้งนี้ แนวคิดทั้งสองแบบมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ แนวคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนจะเน้นการควบคุมด้วยมาตรการเมืองในเชิงกลไกสถาบัน ขณะที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรู้สึกเน้นที่การควบคุมตนเองด้วยคุณธรรมต่างๆ จะเห็นได้ว่านักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรู้สึกเชื่อมั่นว่ามนุษย์สามารถควบคุมตนเองได้ยิ่งกว่านักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทน ความเชื่อมั่นดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นได้ว่า นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรู้สึกมองมนุษย์ในแง่ดีว่านักคิดประชาธิปไตยตัวแทน

แทน การมองในแง่ดีนี้ไปช่วยกันกับการเรียกร้องให้พลเมืองทั่วไปมีจิตใจที่เพื่อสาธารณะและมีจริยธรรม

นักคิดประชาธิปไตยมองว่าเงื่อนไขทางสังคมที่เหมาะสมกับการใช้ระบอบประชาธิปไตย คือ สภาพสังคมเสรีตะวันตกที่เจริญแล้ว ดังนั้น การปกครองแบบประชาธิปไตยจึงเรียกร้องให้พลเมืองมีคุณภาพ นอกเหนือจากการมีผู้นำที่มีคุณภาพ แต่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกลงจะคาดหวังให้พลเมืองมีจริยธรรม และความรู้ความสามารถมากกว่าที่นักคิดประชาธิปไตยตัวแถมมอง

นักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแถมจะเน้นการเสนอภาพลบเกี่ยวกับมวลชน เช่น การชี้ถึงอันตรายและความโง่เขลาของมือเบาะและฝูงชนที่รวมตัวกัน และเสนอภาพลบเกี่ยวกับความเล่ห์เหลี่ยมของผู้อุปถัมภ์ ดังนั้นนักคิดเหล่านี้จึงมีทัศนคติในแบบระมัดระวังอันตรายต่างๆ นักคิดเหล่านี้ได้นำเสนอมาตรการในการป้องกัน ด้วยการกีดกันไม่ให้มหาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และวางมาตรการในการควบคุมการใช้อำนาจของผู้นำ

ประชาธิปไตยแบบทางเลือกลงจะเน้นการเสนอภาพบวกเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์ในการรวมตัวกันและส่งเสริมสิ่งที่ดีต่อสังคมได้ และส่งเสริมให้คนจำนวนมากมีสภาพอารมณ์ที่ส่งเสริมความสมัครสมานสามัคคี ดังนั้นนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกลงจึงเน้นมาตรการในการให้อำนาจและส่งเสริมการเรียนรู้และแสดงออกร่วมกันอย่างรับฟังกันและกันระหว่างผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง และยังมีเป้าหมายในการพัฒนามนุษย์ จะเห็นได้ว่านักคิดประชาธิปไตยทางเลือกลงเชื่อมั่นในความสามารถหรือศักยภาพของมนุษย์ในการทำเพื่อส่วนร่วมได้

น่าสังเกตว่า ธรรมชาติมนุษย์และข้อเสนอทางการเมืองของนักคิดสอดคล้องกันไปในลักษณะดังต่อไปนี้

ประการแรก การมองธรรมชาติมนุษย์ในแง่ลบสอดคล้องกับการนำเสนอมาตรการในเชิงป้องกัน

ประการที่สอง การมองธรรมชาติมนุษย์ในแง่บวก อันรวมถึงความสามารถหรือศักยภาพของมนุษย์ในการพัฒนาปรับปรุงตนเองได้สอดคล้องกับการนำเสนอมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนามนุษย์ การที่นักคิดมั่นใจในความสามารถของมนุษย์ นักคิดก็จะเปิดกว้างให้กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แม้นักคิดประชาธิปไตยทั้งสองกลุ่มจะมองว่ามนุษย์โดยรวมมีทั้งส่วนดีและส่วนที่ไม่น่าไว้วางใจ แต่ความแตกต่างในการเสนอภาพบวกหรือภาพลบสะท้อนความมั่นใจในความสามารถของมนุษย์ในระดับที่แตกต่างกัน ระดับความมั่นใจที่ยิ่งสูงขึ้นในตัวมนุษย์มากเท่าไร

การเปิดกว้างให้คนมีส่วนร่วมก็สูงขึ้นตามไปด้วย สรุปว่านักคิดประชาธิปไตยแบบตัวแทนเน้น
 ธรรมชาติมนุษย์ในแง่ลบ นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกลงเน้นธรรมชาติมนุษย์ในแง่บวก

5.2 การเปรียบเทียบแนวคิดของจอห์น สจ๊วต มิลล์ และนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก

ในส่วนนี้ ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ในการชี้ให้เห็นว่าตามทัศนะของผู้ศึกษา มิลล์เป็นนักคิด
 ประชาธิปไตยตัวแทนเพราะมิลล์มีแนวคิดหลักเหมือนกับนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนท่านอื่นๆที่
 จัดระดับชั้นทางสติปัญญาของมนุษย์และกำหนดบทบาททางการเมืองหลักให้ผู้มีสติปัญญาเหนือ
 กว่า

อย่างไรก็ดี มิลล์ เป็นนักคิดที่พิเศษในแง่ที่มิลล์เป็นนักคิดประชาธิปไตยตัวแทนท่านเดียวที่
 นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกเห็นด้วยกับทัศนะของเขาที่ว่าควรมีส่วนร่วมช่วยพัฒนามนุษย์ได้
 (ด้วยเหตุผลดังกล่าว นักคิดบางท่านเช่นเพทแมนได้จัดประเภทให้จอห์น สจ๊วต มิลล์เป็นนักคิด
 ประชาธิปไตยทางเลือก ซึ่งผู้ศึกษาไม่เห็นด้วย) ดังนั้นเพื่อชี้ว่ามิลล์เป็นนักคิดประชาธิปไตยตัวแทน
 ผู้ศึกษาจำเป็นต้องอธิบายแนวคิดมิลล์อย่างละเอียดและชี้ให้เห็นว่านักคิดประชาธิปไตยทางเลือก
 และมิลล์มีทัศนะที่เหมือนกันและแตกต่างกันอย่างไร เช่น ขณะที่มิลล์ชี้ว่ามนุษย์มีสติปัญญาที่แตก
 ต่างกัน ผู้มีสติปัญญาหรือความสามารถในการใช้เหตุผลมากกว่าควรชี้นำคนจำนวนมากที่โง่เขลา
 ซึ่งนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกปฏิเสธทัศนะนี้ของมิลล์ที่ใช้ในการใช้จัดระดับชั้นของคน และ
 การให้อภิสิทธิ์กับคนที่มีสติปัญญาดี นอกจากนี้ ประเด็นที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่มิลล์มองต่างจาก
 นักคิดประชาธิปไตยทางเลือก เช่น นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะทำดี
 และไม่ดี ส่วนมิลล์มองว่ามนุษย์บางคนสามารถยกระดับจิตใจตัวเองให้สมบูรณ์แบบได้อย่างถาวร
 ประเด็นดังกล่าวนี้ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ไว้ในส่วนของการอธิบายความหมายของคำว่า ธรรมชาติ
 มนุษย์สมบูรณ์ของมิลล์ และนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกซึ่งเป็นจุดแตกต่างที่สำคัญอีกประการ
 หนึ่ง

ในส่วนของ การนำเสนอ ผู้ศึกษาจะแบ่งเป็นสองหัวข้อใหญ่ได้แก่

5.2.1 ทัศนะที่จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองเหมือนกับนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก

5.2.2 ทัศนะที่จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองแตกต่างจากนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก

5.2.1 ทัศนะที่จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองเหมือนกับนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก

นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านเห็นความสำคัญของการปรึกษาหารือและการมีส่วน
 ร่วมทางการเมืองเช่นเดียวกับที่มิลล์มองเห็น สติปัญญาและคุณธรรมของมนุษย์พัฒนาขึ้นมาจาก

การที่มนุษย์ช่วยกันคิด ช่วยกันตั้งคำถาม และปรึกษาหารือกัน³⁸ ดังที่มิลล์ชี้ว่า “ข้อผิดพลาดต่างๆ ของมนุษย์เป็นสิ่งที่แก้ไขได้ มนุษย์มีความสามารถที่จะแก้ไขปรับปรุงความผิดพลาดของตนได้ด้วย การอภิปรายกันและด้วยประสบการณ์...ความคิดเห็นและการปฏิบัติผิๆ ย่อมจําแนงต่อข้อเท็จจริง และการโต้แย้งที่ละเอียดละน้อย”³⁹ และที่มิลล์กล่าวว่า “วิธีเดียวที่มนุษย์สามารถเข้าถึงการรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งทุกแง และศึกษาวิธีการทุกรูปแบบที่จิตซึ่งมีอุปนิสัยทุกชนิดจะสามารถมองดูความคิดเห็นนั้นได้ ไม่มีคนฉลาดที่โหนคอกที่แสวงหาความรู้ให้ตัวเองได้ด้วยวิธีอื่นนอกจากวิธีนี้ และก็ไม่มียิ่งใดในธรรมชาติของปัญญามนุษย์ที่จะหลักแหลมขึ้นมาได้ในลักษณะอื่น อุปนิสัยที่สม่ำเสมอในการแก้ไขและเพิ่มเติมความคิดเห็นของตนเองให้สมบูรณ์โดยเทียบเคียงกับความคิดเห็นของคนอื่นๆ แทนที่จะสร้างความสงสัยและความลังเลขึ้นมาขณะที่น่ามันไปใช้ จะเป็นพื้นฐานอันมั่นคงเพียงอย่างเดียวเท่านั้นที่ทำให้ควรแก่การวางใจความคิดเห็นนั้นได้”⁴⁰

5.2.2 ทศนะที่จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองแตกต่างจากนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก

แนวความคิดของจอห์น สจ๊วต มิลล์ มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกสามประการ ได้แก่

ก. มิลล์มองว่ามนุษย์ในสังคมที่ก้าวหน้าแล้วเท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาตนเองได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข. มิลล์มองว่ามนุษย์มีระดับสติปัญญาสอดคล้องกับระดับศีลธรรมในใจของมนุษย์และผู้ที่มีสติปัญญาควรจะชี้นำผู้ที่ด้อยปัญญากว่า

ค. มิลล์มองว่ามนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นผู้มีพัฒนาธรรมชาติของตนเองให้เป็นคนที่ดีอย่างถาวร

ก. มิลล์มองว่ามนุษย์ในสังคมที่ก้าวหน้าแล้วเท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาตนเองได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มิลล์มองว่ามนุษย์ในสังคมที่ก้าวหน้าแล้วเท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาตนเองได้ ส่วนนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมองว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง

³⁸ จอห์น สจ๊วต มิลล์, ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ, แปลโดย ภัทรพร สิริกาญจน, คร., หน้า 87.

³⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22-23.

มิลล์มองว่า สังคมมนุษย์มีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันเป็นลำดับขั้นสังคมมนุษย์แบ่งออกเป็น สังคมที่ก้าวหน้า กับสังคมที่ล้าหลัง คุณธรรมของมนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ ก็สอดคล้องกันไป กับระดับการพัฒนาของสังคมนั้นๆ มนุษย์ที่อยู่ในสังคมที่ก้าวหน้าแล้วเท่านั้นจึงจะสามารถพัฒนาตนเองด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ความหมายของสังคมที่ก้าวหน้าคือ สังคมที่มนุษย์ส่วนใหญ่เรียนรู้ที่จะเชื่อฟังผู้ปกครองและปฏิบัติตามหลักแห่งกฎหมาย

ส่วนสังคมที่ล้าหลังไม่เหมาะกับการใช้ระบอบการปกครองที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง มิลล์มองว่าในสังคมที่ล้าหลัง มนุษย์ไม่สามารถพัฒนาตัวเองได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่มนุษย์จะพัฒนาขึ้นได้จากการอยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการที่รู้แจ้ง⁴¹ ในสภาพสังคมที่ล้าหลัง ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้น ไม่สามารถเป็นการปกครองที่ดีได้ ดังนั้น สังคมมนุษย์ที่พัฒนาแล้วจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการใช้รูปแบบการปกครองแบบตัวแทน⁴¹

ความก้าวหน้าของคุณธรรมในใจของมนุษย์นั้นยังสอดคล้องไปกับความก้าวหน้าของประวัติศาสตร์ด้วย มิลล์เชื่อว่า ชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ได้รับการปกป้องอย่างมั่นคงปลอดภัยยิ่งขึ้นไปในแต่ละรุ่นคน สงครามระหว่างกันก็มีจำกัดลง ความมั่งคั่งทางวัตถุนั้นก็มิมีแนวโน้มที่ก้าวหน้าขึ้น⁴²

ประเทศที่เจริญแล้วจะให้ความสำคัญกับเสรีภาพของปัจเจกบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องเฉพาะกับตัวเองเป็นสิทธิสูงสุด ปึงเจกชนเป็นอธิปไตยครอบครองตัวของเขาได้โดยครอบครองร่างกายและจิตใจของตนเอง และปัจเจกบุคคลมีเสรีภาพในการอภิปรายถกเถียงกันอย่างเสรี แต่หลักการนี้ไม่สามารถปรับใช้ได้กับเด็ก หรือ ผู้ที่อยู่ในภาวะที่ต้องอาศัยความดูแลจากคนอื่น และไม่สามารถปรับใช้ได้กับ อนารยชน

ทางด้านแนวคิดของนักคิดประชาธิปไตยทางเล็อก นักคิดเหล่านี้ก็ปฏิเสธทัศนะของมิลล์ที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นสามารถพัฒนาได้แต่มนุษย์ที่อยู่ในสังคมที่ก้าวหน้าแล้วเท่านั้น นักคิดประชาธิปไตยทางเล็อกมองว่า มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาให้เข้าใจตนเองและคนอื่น ๆ ได้ดีขึ้นและสามารถพัฒนาจิตใจให้คำนึงถึงส่วนรวมได้มากขึ้นหากว่ามนุษย์มีส่วนร่วมทาง

ระบอบเผด็จการที่รู้แจ้งหมายถึงระบอบเผด็จการที่ผู้นำมุ่งปรับปรุงผู้ได้การปกครอง และ มิลล์มองว่าบทเรียนแรกของคนป่าคือการยอมตามผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ

⁴¹ จอห์น สจ๊วต มิลล์, ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ, แปลโดย ภัทรพร สิริกาญจน, ดร., หน้า 10-11.

⁴² John Stuart Mill, Principles of political economy : With some of their applications to social philosophy (New York: Penguin, 1985), pp. 55-57.

การเมืองตามเงื่อนไขที่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรวม เพราะนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรวมว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะร่วมมือกันทำเพื่อส่วนรวมได้โดยไม่ต้องผ่านการพัฒนาจิตใจให้ก้าวหน้าในระดับหนึ่งเสียก่อนแบบที่มิลล์มอง นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรวมว่ามนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดให้ใส่ใจคนอื่น ๆ ได้

นอกจากมิลล์มองว่ามนุษย์ในสังคมที่ก้าวหน้าแล้วเท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาตนเองได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมือง มิลล์ยังเห็นว่ามนุษย์มีระดับสติปัญญาสอดคล้องกับระดับศีลธรรมในใจ รวมถึงผู้มีสติปัญญาควรจะชี้นำผู้ที่ด้อยปัญญากว่าด้วย

ข. มิลล์มองว่ามนุษย์มีระดับสติปัญญาสอดคล้องกับระดับศีลธรรมในใจของมนุษย์และผู้ที่มีสติปัญญาควรจะชี้นำผู้ที่ด้อยปัญญากว่า

มิลล์มองว่ามนุษย์มีระดับสติปัญญาสอดคล้องกับระดับศีลธรรมในใจของมนุษย์และผู้ที่มีสติปัญญาควรจะชี้นำผู้ที่ด้อยปัญญากว่า ส่วนนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกปฏิเสธแนวคิดดังกล่าว

ในการอธิบายแนวคิดของมิลล์ว่ามนุษย์มีระดับสติปัญญาและคุณธรรมในจิตใจที่แตกต่างกันและผู้มีสติปัญญาเหนือกว่าควรจะชี้นำผู้ที่ด้อยปัญญากว่า ผู้ศึกษาจะกล่าวแยกเป็นสี่ประเด็นย่อย อันได้แก่

- (1) มนุษย์มีระดับสติปัญญาที่แตกต่างกันเป็นสามระดับ
- (2) มนุษย์มีระดับศีลธรรมที่แตกต่างกันเป็นสามระดับ
- (3) ระดับสติปัญญาสอดคล้องกับระดับศีลธรรมในใจของมนุษย์
- (4) ผู้มีสติปัญญาควรจะชี้นำผู้ที่ด้อยปัญญากว่า

(1) มนุษย์มีระดับสติปัญญาที่แตกต่างกันเป็นสามระดับ

มิลล์แบ่งระดับสติปัญญาของมนุษย์เป็นสามระดับ อันได้แก่

ระดับแรก มนุษย์ที่โง่เขลาและไม่ได้พัฒนาตัวเองให้มีสติปัญญาดีขึ้น

ระดับที่สอง คือ คนโง่เขลาที่ได้ผ่านการฝึกฝนความคิดให้มีสติปัญญาดีขึ้นจากการร่วมอภิปรายถกเถียงทางการเมือง มนุษย์ที่มีสติปัญญาในระดับนี้สามารถเข้าใจ หรือตามทันผู้ที่มีสติปัญญาในระดับสูงได้

ระดับที่สาม ส่วนคนที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดมีจำนวนน้อยที่พัฒนาตนเองจนเป็นอัจฉริยะ มนุษย์ที่มีสติปัญญาในระดับที่สามนี้เป็นคนจำนวนน้อยมีความสามารถในการใช้เหตุผล และสามารถริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้ คนจำนวนมากมีระดับสติปัญญาสูงสุดเพียงแต่การใช้เหตุ

ผลเพื่อทำความเข้าใจความคิดของคนจำนวนน้อย มนุษย์ไม่สามารถพัฒนาสติปัญญาความคิดให้เท่าเทียมกันได้ คนที่มีสติปัญญาหรืออัจฉริยะมีเป็นจำนวนน้อยเสมอ แนวคิดดังกล่าวของมิลล์จะเห็นได้จากดัวบทดังต่อไปนี้

ในส่วนของที่มาของการพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลของคนส่วนใหญ่ที่โง่เขลา และคนจำนวนน้อยที่มีสติปัญญานั้น คนจำนวนมากที่โง่เขลาสามารถพัฒนาให้มีสติปัญญาดีขึ้นจนสามารถเข้าใจความคิดของผู้มีสติปัญญาได้ หากว่าคนจำนวนมากนั้นเข้ามีส่วนร่วมในการใช้เหตุผลอภิปรายถกเถียงกันและพร้อมที่จะยอมรับความคิดอ่านของผู้ที่สติปัญญาเหนือกว่า ส่วนคนจำนวนน้อยจะสามารถพัฒนาให้ตนเองเป็นอัจฉริยะได้ก็ต่อเมื่อเขาได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายถกเถียงเพื่อฝึกฝนสติปัญญาของเขา และมีเสรีภาพที่จะได้คิดได้แสดงออก จะเห็นได้ว่า มิลล์เห็นความสำคัญเสรีภาพ ดังนั้น มิลล์ชี้ว่าระบอบการประชาธิปไตยที่ให้เสรีภาพกับปัจเจกบุคคลจึงเป็นระบอบที่ดีที่สุด เพราะ ได้เปิดโอกาสให้ปัจเจกบุคคลพัฒนาตัวเองได้⁴³

(2) มนุษย์มีระดับศีลธรรมที่แตกต่างกันเป็นสามระดับ อันได้แก่

ระดับแรก มนุษย์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ใส่ใจคนอื่น ๆ หรือคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมได้เลย ผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้เป็นเพราะสาเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งสองประการนี้ **ประการแรก** เขามีธรรมชาติที่เห็นแก่ตัวอย่างที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เขาจะพอใจกับการทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว และไม่สามารถมีความสุขได้จากการทำเพื่อส่วนรวมหรือจากการเห็นอกเห็นใจคนอื่น ๆ **ประการที่สอง** เขาอายุมากเกินไปกว่าที่เขาจะได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้สนใจคนอื่น ๆ ได้

ระดับที่สอง มนุษย์ในสังคมที่ก้าวหน้าแล้วสามารถได้รับการฝึกหัดให้เคยชินและพอใจที่จะทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หรือทำเพื่อชาติได้หากว่าเขาได้มีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมทางการเมือง มิลล์มองว่าคนส่วนใหญ่เป็นเช่นนี้ แต่ผู้ที่เคยชินและพอใจในการทำเพื่อส่วนรวมนี้สามารถเปลี่ยนแปลงนิสัยของตนได้ให้กลับมาพอใจกับประโยชน์ที่เห็นแก่ตัวได้ หากว่าเขาอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น การที่เขาหรือพวกของเขาได้ครองอำนาจสูงสุดโดยที่ไม่ได้รับการตรวจสอบ สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดจิตใจของมนุษย์ส่วนใหญ่คือสังคมนการเมือง ถ้าสังคมนการเมืองให้รางวัลกับคนดี คนในสังคมก็จะพอใจกับการทำสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น

ระดับที่สาม มนุษย์จำนวนน้อยมาก สามารถยกระดับจิตใจตัวเองให้เป็นผู้ที่พอใจกับการทำเพื่อส่วนรวมได้อย่างถาวร พวกเขาจะมีความสุขที่ได้ใส่ใจและช่วยเหลือคนอื่น ๆ รวมทั้งมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้กับสังคม และพอใจที่ได้ใช้สติปัญญาในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ และพอใจที่จะใช้สติปัญญาในการทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้กับตนเองและ

⁴³จอห์น สจ๊วต มิลล์, ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ, แปลโดย ภัทรพร สิริกาญจน, คร., หน้า

คนอื่นๆ โดยพวกเขาจะมี ธรรมชาติเช่นนี้ไปตลอดโดยไม่เปลี่ยนแปลง เพราะพวกเขาได้พัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มิลล์อธิบายว่ามนุษย์ที่สมบูรณ์หมายถึงผู้มีมโนธรรมเข้มแข็ง พวกเขาสามารถควบคุมตนเองให้ทำสิ่งที่ดีได้⁴⁴ และยังพอใจที่จะเลือกทำสิ่งที่ดีด้วย และจะไม่หันกลับไปพอใจกับความสุจริตที่ได้จากการกระทำที่เห็นแก่ตัว แม้ว่าสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม

(3) มิลล์มองว่าระดับสติปัญญาของมนุษย์สอดคล้องกับระดับศีลธรรมในใจของมนุษย์ด้วย มิลล์ได้กล่าวรวมกันไปว่ามนุษย์ที่มีสติปัญญาในสองระดับแรกแล้วแต่เป็นผู้มีสติปัญญาปานกลาง บางครั้งก็กล่าวว่าเป็นมหาชนที่โง่เขลา แต่มิลล์ก็กล่าวถึงแต่มนุษย์ที่มีสติปัญญาในระดับแรกเป็นบางครั้งเพื่อประณามผู้ที่เห็นแก่ตัว มหาชนที่โง่เขลา这不仅นอกจากจะมีสติปัญญาในระดับต่ำกว่าคนจำนวนน้อยที่มีปัญญาแล้ว ยังมีระดับของศีลธรรมในระดับที่ต่ำกว่าด้วย จะเห็นได้ว่า **มนุษย์มีคุณธรรมในจิตใจและมีสติปัญญาที่แตกต่างกันเป็นลำดับขั้น**

ในการอธิบายแนวคิดดังกล่าวของมิลล์ ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงทัศนะของมิลล์ใน ด้วบทสามเล่มดังต่อไปนี้

“ลัทธิประโยชน์นิยม” (Utilitarianism)

“ความเรียงว่าด้วยการปกครองแบบตัวแทน” (On Representative Government) และ

“ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ” (On Liberty)

ใน “**ลัทธิประโยชน์นิยม**” มนุษย์แต่ละคนยังมีคุณภาพของจิตใจแตกต่างกัน โดยแรกเริ่มมนุษย์พอใจกับความสุจริตที่ตอบสนองความต้องการทางกายภาพ เมื่อจิตมนุษย์พัฒนาก้าวหน้าขึ้นมนุษย์จะสามารถมีความสุขขั้นสูง มนุษย์ที่สมบูรณ์เลือกที่จะแสวงหาความสุขใจในระดับนี้

มิลล์ได้แบ่งความสุขออกเป็นสองระดับ ได้แก่

1. **ความสุขขั้นสูง** หรือความสุขที่มนุษย์สัมผัสได้ แต่สัตว์ไม่สามารถเข้าถึงความสุขแบบนี้ได้ ดังนั้นมิลล์จึงมองว่า ความสุขแบบนี้เป็นความสุขในแบบเฉพาะของมนุษย์ ความสุขแบบนี้เกิดขึ้นจากการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้อื่น และการใช้สติปัญญาในการริเริ่มสร้าง

⁴⁴ จอห์น สจิวัด มิลล์, ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ, แปลโดย ภทรพร สิริกาญจน์, ดร., (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2530), หน้า 68.

เหตุใดและเมื่อใดที่บางครั้งมิลล์กล่าวถึงคนทั่วไปว่า เป็นมหาชนที่โง่เขลา และบางครั้งกล่าวถึงคนทั่วไปว่ามีระดับสติปัญญาปานกลาง โปรดดูข้อสังเกตในย่อหน้าสุดท้ายก่อนขึ้นหัวข้อที่

(4) ผู้มีสติปัญญาควรจะชี้นำผู้ที่ด้อยปัญญากว่า

สรรค์และในการแก้ไขปัญหาคือให้กับตนเองและคนอื่นๆ การใช้สติปัญญานี้มีลึ้มองว่าเป็นความเพลิตเพลินทางความคิด

2. **ความสุขชั้นสามัญ** เป็นความเพลิตเพลินในระดับที่ต่ำกว่าความสุขชั้นสูง ความสุขชั้นสามัญนี้เป็นความสุขที่ตอบสนองความต้องการของร่างกาย มีลึ้มองว่า ผู้ที่มีสติปัญญาน้อยจะสัมผัสความสุขชั้นสามัญเท่านั้น ขณะที่ผู้มีปัญญาจะเข้าถึงความสุขทั้งสองประเภทและได้เปรียบเทียบความสุขทั้งสองประเภทนี้ แล้วผู้มีปัญญาก็จะตัดสินใจที่จะแสวงหาความสุขในระดับที่สูง⁴⁵

ใน “**ความเรียงว่าด้วยการปกครองแบบตัวแทน**” มีลึ้มองอธิบายว่าผู้ที่ใส่ใจคนอื่นๆ และทำประโยชน์เพื่อประเทศชาติจะมีความสุขมากกว่าผู้ที่ไม่ใส่ใจคนอื่นๆ แต่มีลึ้มองก็ชี้ว่าบางคนไม่สามารถมีความสุขจากการดูแลใส่ใจคนอื่นๆ หรือจากการกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและเราไม่สามารถสั่งสอนให้คนพวกนี้หันมาสนใจประโยชน์สาธารณะได้ด้วย เพราะคนพวกนี้คือใส่ใจแต่ความสุขสบายของตัวเอง หรือทรัพย์สินเงินทองของตนเองแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้น⁴⁶

ใน “**ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ**” ในความเรียงนี้ มีลึ้มองสนับสนุนให้ปัจเจกบุคคลมีโอกาศที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง และชี้ว่าบุคคลมีระดับความสามารถในการพัฒนาที่แตกต่างกัน อัจฉริยะบุคคลคือผู้ชาญฉลาดที่สามารถประดิษฐ์สิ่งที่เป็นประโยชน์ อัจฉริยะบุคคลเหล่านี้สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับโลก บุคคลเหล่านี้ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ที่ดี และรักษาสิ่งดีที่มีอยู่เดิมไว้ อัจฉริยะบุคคลนี้สามารถแยกแยะได้ว่าความสุขชั้นสูงกับความสุขสามัญนั้นแบบไหนเหนือกว่า และพวกเขาจะสละความสุขในการตอบสนองความอยากที่เห็นแก่ตัว(ความสุขสามัญ) คนส่วนใหญ่พอใจกับการแสวงหาความสุขสามัญ แต่อัจฉริยะบุคคลพอใจกับการแสวงหาความสุขชั้นสูง ดังนั้นพวกเขาจึงพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลาโดยการใช้ความคิดริเริ่มและการใช้เหตุผลอย่างกระตือรือร้นเพื่อรักษาสิ่งที่ดีต่างๆ ไว้และแก้ปัญหาคือให้เขาและคนอื่นๆ เษชัญอยู่⁴⁷

ในความเรียงนี้ มีลึ้มองชี้ว่าพวกอัจฉริยะมีเป็นจำนวนน้อยมาก ประชาชนทั่วไปเป็นคนโง่จำนวนมาก ดังที่มีลึ้มองเปรียบเทียบว่า “ในเรื่องใดก็ตามที่ไม่ชัดเจนในตัวเอง ก็ย่อมมีบุคคลจำนวนถึง 99 คนที่ล้วนแต่ไม่สามารถตัดสินใจได้ เมื่อเทียบกับคนจำนวน 1 คนที่ทำได้” ส่วนสาเหตุที่มนุษย์ทั่วไปเห็นด้วยกับแนวความคิดเห็นที่มีเหตุผลและกระทำสิ่งที่มีเหตุผลก็เพราะ คนทั่วไปยัง

⁴⁵ Donald G. Tannenbaum and David Schultz, *Inventors of ideas : an introduction to western political theory* (New York: St. Martin's Press, 1998), pp. 230-232.

⁴⁶ John Stuart Mill, *Utilitarianism, liberty, and representative government*, p. 338.

⁴⁷ จอห์น สจิวต มิลล์, *ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ*, แปลโดย ภัทรพร สิริกาญจน, หน้า 68, 72-77, 79, 83.

สามารถติดตามความคิดที่ทรงปัญญาได้ด้วยการร่วมอภิปรายกับบุคคลที่ทรงปัญญานั้น⁴⁸ โดยมิลล์มองว่าคนทั่วไปมีสติปัญญาปานกลาง และคนทั่วไปนั้นไม่มีความคิดสร้างสรรค์ แต่สามารถเข้าใจความคิดริเริ่มต่างๆ ได้⁴⁹

น่าสังเกตว่า โดยทั่วไปมิลล์ใช้คำว่าคน ใจจำนวนมาก หรือมหาชนที่โง่เขลา เมื่อเขากล่าวถึงสติปัญญาของมนุษย์โดยรวม และเมื่อมิลล์กล่าวถึงสติปัญญาของมนุษย์ส่วนใหญ่โดยเปรียบเทียบกับคนจำนวนน้อยแล้ว มิลล์ก็มองว่ามีความแตกต่างกันอยู่มาก แต่เมื่อมิลล์กล่าวถึงการที่คนส่วนใหญ่สามารถตามทันความคิดของคนจำนวนน้อยแล้ว มิลล์กลับมองว่าสติปัญญาของคนจำนวนมากที่เคยอยู่ในระดับโง่เขลานั้น ได้พัฒนาขึ้นมาอยู่ในระดับปานกลางได้เช่นกัน จะเห็นได้ว่า คนจำนวนน้อยที่มีสติปัญญาคิดนั้น มีบทบาทในการชี้แนะและพัฒนาความคิดของคนจำนวนมากที่มีสติปัญญาค่ำกว่าได้

(4) ผู้ที่มีสติปัญญาควรจะชี้นำผู้ที่ด้อยปัญญากว่า

มนุษย์ไม่สามารถพัฒนาความสามารถให้เท่าเทียมกันได้ ผู้ที่มีเหตุผลมีสติปัญญาควรจะชี้นำผู้ที่ด้อยปัญญากว่า มิลล์ชี้ว่า การลงคะแนนเสียงแบบพหุนั้นเป็นแนวทางที่ดีที่สุด เพราะผู้มีสติปัญญาในการเข้าใจผลประโยชน์ร่วมมากกว่าและมีคุณธรรมในการคำนึงถึงประโยชน์ร่วมมากกว่า คนทั่วไปก็สมควรจะได้เป็นที่รับฟังมากกว่าคนทั่วไป มิลล์ไม่เห็นด้วยกับทัศนะที่มองว่าคนมีความสามารถหรือคุณธรรมดีเท่ากัน เพราะทัศนะดังกล่าวจะเป็นการสกัดกั้นไม่ให้ความคิดสร้างสรรค์ที่โดดเด่นได้รับการยกย่องหรือได้รับการส่งเสริม ดังนั้นทัศนะดังกล่าวนี้จึงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาสติปัญญาและคุณธรรมของมนุษย์⁵⁰

มิลล์มองว่าสติปัญญาและคุณธรรมของมนุษย์นั้นสามารถได้รับการพัฒนาขึ้นมาได้จากการที่มนุษย์มีส่วนร่วมในการใช้เหตุผลในการอภิปรายทางการเมือง มิลล์เสนอแนะให้มีการอภิปรายที่ดีขึ้นด้วยเทคนิคสองประการ เทคนิคประการแรก ได้แก่ การลดบทบาทของผู้ที่มีสติปัญญาหรือผู้ที่มีคุณธรรมในระดับต่ำ ดังที่มิลล์ชี้ว่าแม้กระทั่งในชาติที่เจริญมากที่สุด บางคนไม่ควรได้รับสิทธิในการลงคะแนนเสียงก็ควรที่จะถูกกันออกจากการลงคะแนนเสียง ดังเช่นบุคคลผู้ไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือ ผู้ที่ไม่เสียภาษี อาชญากร ผู้ที่ล้มละลาย หรือผู้ที่รับสวัสดิการ เทคนิคประการที่

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 75-76, 79.

⁵⁰ John Stuart Mill, *Utilitarianism, liberty, and representative government*, p. 338.

สองเป็นการเพิ่มบทบาทของเสียงส่วนน้อยที่เป็นชนชั้นนำ มิลล์ยังอนุญาตให้มีคะแนนแบบพหุสำหรับคนจำนวนน้อยมีความสามารถทางสติปัญญาที่เหนือกว่าคนทั่วไป เพื่อป้องกันไม่ให้มหาชนที่โง่เขลาถล่มคนจำนวนน้อยที่มีสติปัญญา

มิลล์มองว่ารัฐบาลประชาธิปไตยแบบตัวแทนจะเป็นรัฐบาลที่ดีที่สุดเมื่อคนทุกคนมีส่วนร่วมภายใต้การชี้นำ (principled participation) ของคนที่มีสติปัญญาที่ดำรงตำแหน่งนิติบัญญัติ และบริหาร ผู้มีปัญญามีหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่คนจำนวนมากด้วยการบัญญัติกฎหมายและข้อมูลข่าวสารที่ฉลาด ในลักษณะนี้ พวกเขาสามารถตรวจสอบควบคุม ความอยากของมหาชนได้ มิลล์มองว่าระบบตัวแทนที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมภายใต้การชี้นำของผู้มีปัญญานี้เป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดเพราะสอดคล้องกับธรรมชาติมนุษย์ที่มีระดับสติปัญญาและคุณธรรมที่แตกต่างกัน ดังที่ผู้ศึกษาจะกล่าวต่อไปในหัวข้อต่อไป

- คะแนนเสียงแบบพหุคือรูปแบบการปกครองประชาธิปไตยตัวแทนที่ดีที่สุดของมนุษย์

เดนนิส ธรอมสัน (Dennis Thompson) ตีความทัศนะของมิลล์ว่า การให้สิทธิลงคะแนนเสียงแบบพหุเพื่อปกป้องเสียงส่วนน้อยที่มีคุณภาพจะถูกยกเลิกหากว่ารัฐทำหน้าที่ในการพัฒนาพลเมืองทุกคนให้มีความสามารถได้เท่าเทียมกันอย่างประสบความสำเร็จ⁵¹ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากเนื้อความในตัวเองอย่างละเอียด มิลล์ไม่ได้มีทัศนะแบบที่ธรอมสันเข้าใจ ทั้งนี้เพราะ มิลล์มองว่าการออกแบบสถาบันด้วยการให้สิทธิลงคะแนนเสียงแบบพหุจะช่วยให้แต่ฝ่ายผู้มีปัญญา และมหาชนที่โง่เขลาไม่สามารถมีอำนาจเด็ดขาดได้ เขาจะสนับสนุนสิทธิลงคะแนนเสียงแบบพหุเพราะผู้มีสติปัญญามีเป็นจำนวนน้อยเสมอไป นอกจากนี้ การกำหนดให้แต่ละฝ่ายไม่ครองอำนาจสูงสุดจะเปิดทางให้ผู้มีส่วนร่วมอภิปรายกันด้วยเหตุผล เมื่อนั้นแต่ละฝ่ายที่ได้เข้าร่วมในการอภิปรายถกเถียงทางการเมืองก็จะพัฒนาความคิด จิตใจ และการกระทำของกันและกันได้

มิลล์ชี้ว่าการออกแบบสถาบันทางการเมืองให้ฝ่ายผู้ทรงปัญญา และฝ่ายผู้ค้อยปัญญา มีน้ำหนักคะแนนเสียงที่เท่าเทียมกันจะช่วยให้เกิดผลลัพธ์ที่น่าปรารถนาที่สุดได้ กล่าวคือ ฝ่ายผู้ทรงปัญญาจะพัฒนาความสามารถของผู้ค้อยปัญญา ส่วนผู้ค้อยปัญญาก็จะควบคุมให้ผู้ทรงปัญญาต้อง

* ผู้ศึกษาได้รับคำแนะนำจากท่านอาจารย์อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย ให้พัฒนาประเด็นนี้

⁵¹ Dennis Thompson, John Stuart Mill and representative government (Princeton:

ใช้เหตุผลในการอธิบายชักจูงฝ่ายผู้ด้อยปัญญากว่าให้เข้าใจ ด้วยคะแนนเสียงที่เท่าเทียมกัน ฝ่ายผู้ทรงปัญญาจึงไม่เหลิงอำนาจเพราะใช้เหตุผลเป็นเครื่องชักจูงใจ

การที่มีลัทธิระมัดระวัง ไม่ให้ผู้ทรงปัญญาเหลิงอำนาจ เพราะลัทธิระมัดระวังคิดว่า ผู้ทรงปัญญาและทรงคุณธรรมนั้น ไม่ใช่ผู้ทรงปัญญาอันล้ำเลิศทุกคน ดังที่มีลัทธิได้กล่าวไว้แล้วว่า อัจฉริยะมีจำนวนน้อยมาก แต่คนที่มิปัญญาและมีคุณธรรมบางท่านพัฒนาตนเองจากการฝึกฝนและความเคยชินที่จะทำเพื่อส่วนรวมและสามารถพัฒนาทักษะในการใช้เหตุผลได้ดี แต่ผู้ทรงปัญญาที่ยังไม่สามารถยกระดับจิตใจให้ล้ำเลิศเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้นก็สามารถกลับมาพอใจกับความสุขอันเกิดจากการแสวงประโยชน์ที่เห็นแก่ตัวได้เสมอเมื่อเขาครองอำนาจสูงสุด ดังที่มีลัทธิชื่อว่า ใครก็ตามมีอำนาจ ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายคนหนึ่งคน คนจำนวนน้อย หรือคนจำนวนมาก เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจ ถึงเขามีสติปัญญาดีเพียงใด เขาก็จะไม่ใช้เหตุผล นั้นเพราะด้วยอำนาจที่มีในมือ เขาจะบังคับให้คนอื่น ๆ ทำตามเจตน์จำนงของเขา หากว่าเขาไม่สามารถตอบโต้กับเหตุผลแย้งได้ เขาก็จะไม่อดทนฟังผู้ที่มีความคิดเห็นตรงข้ามกับเขา แต่จะพอใจที่จะเชื่อความเห็นของตนเป็นใหญ่โดยไม่คิดจะเปลี่ยนแปลง คะแนนเสียงแบบพหุเป็นเทคนิคที่กันไม่ให้ผู้มีสติปัญญาไม่สามารถครองอำนาจสูงสุดเด็ดขาดได้ อีกทั้งยังเป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้มีปัญญาใช้เหตุผลได้ดีที่สุดด้วย เพราะผู้มีปัญญาจะต้องใช้เหตุผลอย่างดีที่สุดเพื่ออธิบายให้ฝ่ายที่ด้อยปัญญากว่าเข้าใจ⁵²

การที่มีลัธินำเสนอรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์เป็นความแตกต่างอีกประการหนึ่งระหว่างลัทธิ และนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกที่มองว่า รูปแบบการปกครองหรือมาตรการต่างๆ ที่นำเสนอั้นเป็นรูปแบบการปกครองที่ดีกว่ารูปแบบการปกครองที่ผ่านมาในอดีตหรือดีกว่ารูปแบบการปกครองแบบอื่นๆ และเหมาะสมบริบท ณ ช่วงเวลา สถานที่หนึ่งๆ (นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกให้เหตุผลสนับสนุนแบบคุณค่า-บริบทนิยม)

อย่างไรก็ดี ข้อยกเว้นของลัทธิเป็นสะพานทอดข้ามระหว่างประชาธิปไตยด้วยตัวแทนและทางเลือก กล่าวคือ การที่มีลัธิมองว่า หากตัวแทนไม่เป็นที่น่าไว้วางใจ ประชาชนจะต้องควบคุมและจับตามองตัวแทนอย่างแข็งขัน แต่โดยทั่วไป ประชาชนควรยอมตามการชี้นำของผู้มีสติปัญญาในยุคสมัยของลัทธิ ลัทธิเชื่อมั่นว่ามีคนจำนวนน้อยที่เขาพอจะเชื่อมั่นในคุณธรรมและความสามารถได้ แต่ในสภาวะปัจจุบัน ที่นักการเมือง และสถาบันทางการเมืองต่างๆ ไม่เป็นที่ไว้วางใจ ข้อยกเว้นดังกล่าว ของลัทธิกลายเป็นข้อเสนอแนะที่กลายเป็นประเด็นหลักของนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกที่เน้นการตรวจสอบตัวแทนจากภาคประชาชน และการยอมรับทัศนะของลัทธิที่ว่าการศึกษา

⁵² John Stuart Mill, *Utilitarianism, liberty, and representative government*, pp. 388-389.

หรือช่วยให้เกิดปัญหาแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยที่ไม่ให้อภิสิทธิ์กับผู้ใดว่าจะเป็นผู้ชี้แนะ หรือ เป็นผู้ให้การศึกษานี้ในเวทีอภิปรายทางการเมือง

นอกจากเรื่องระดับสติปัญญาของมนุษย์ซึ่งสอดคล้องกับระดับศีลธรรมรวมถึงหน้าที่ของผู้มีปัญญาที่ควรจะชี้แนะผู้ด้อยปัญญาไปแล้ว มิลล์ยังมีมุมมองอื่นๆ ที่สำคัญด้วย

ค. มิลล์มองว่ามนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นผู้ที่สามารถพัฒนาธรรมชาติของตนเองให้เป็นคนที่ดีอย่างถาวร

ในส่วนนี้ ผู้ศึกษาจะชี้ว่า นักคิดประชาธิปไตยทางเล็กรวมถึง มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะใส่ใจคนอื่น ๆ และคำนึงถึงส่วนรวม ขณะที่ จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองว่ามนุษย์จำนวนน้อยที่สามารถยกระดับจิตใจตนเองก้าวหน้าขึ้นไปจนมีธรรมชาติที่พอใจกับการทำเพื่อส่วนรวม

จอห์น สจ๊วต มิลล์ ชี้ว่า มนุษย์ที่สมบูรณ์คือ ผู้ที่มีมโนธรรมเข้มแข็ง สามารถควบคุมตนเองให้ทำสิ่งที่ดีได้⁵³ แต่คาห์ล และ บาร์เบอร์ ซึ่งเป็นนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกที่อ้างถึงธรรมชาติอันสมบูรณ์ของมนุษย์ กลับมองว่าธรรมชาติอันสมบูรณ์ของมนุษย์เป็นศักยภาพ ความคิดของคาห์ลและ บาร์เบอร์นี้ ไม่แตกต่างจากนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกท่านอื่นๆ ที่มองว่า มนุษย์มีศักยภาพในการทำสิ่งที่ดีต่อส่วนรวม และในการทำสิ่งที่ปฏิบัติต่อความสุขและความสมานสมานของส่วนรวม

ขณะที่ทั้งสองท่านชี้ถึงธรรมชาติด้านดีของมนุษย์ว่าแสดงถึงธรรมชาติที่สมบูรณ์ของมนุษย์ แต่เมื่อคาห์ล พุคถึงธรรมชาติด้านลบของมนุษย์ทุกคนที่เหลิงอำนาจหากได้ครองอำนาจสูงสุด และการที่เหตุผลของมนุษย์ไม่สามารถไปถึงเป้าหมายที่สมบูรณ์ได้ คาห์ลชี้ว่ามนุษย์ก็เหมือนมนุษย์ที่อยู่ในถ้ำตามคำเปรียบเปรยของเพลโต และคาห์ลยังชี้ว่า มนุษย์นั้นไม่สมบูรณ์ สำหรับบาร์เบอร์ เขาได้ชี้ว่ามนุษย์นั้นไม่สมบูรณ์เพราะยังมีความเย่อหยิ่งแฝงฝังอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นมนุษย์จะต้องระวังตัวด้วยการควบคุมตนเองและไม่คิดว่าตัวเองตัดสินใจถูกต้องเต็มที่และคนอื่นๆ กิดผิดคิดซึ่ง จะเห็นได้ว่า แม้คาห์ลและบาร์เบอร์จะกล่าวว่ามีธรรมชาติที่สมบูรณ์ แต่ความสมบูรณ์นี้เป็นการบ่งบอกถึงการไปถึงธรรมชาติด้านดีของมนุษย์ที่ยังไม่นิ่ง กล่าวคือ ปึงเจกบุคคลที่ทำตามธรรมชาติด้านดี จะไม่ได้หมายความว่าต่อไปปึงเจกบุคคลผู้นั้นจะทำสิ่งที่ดีตลอดไป

⁵³ จอห์น สจ๊วต มิลล์, ความเรียงว่าด้วยเสรีภาพ, แปลโดย ภัทพร สิริกาญจน์, ดร., หน้า

เพราะธรรมชาติด้านลบและด้านบวกล้วนเป็นศักยภาพที่สามารถแสดงออกมาได้เสมอ การแสดงออกถึงธรรมชาติด้านดีของมนุษย์จึงเป็นการกระทำที่มนุษย์ต้องควบคุมธรรมชาติด้านลบของตนเอง

ธรรมชาติที่เป็นศักยภาพของมนุษย์นี้ บาร์เบอร์ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน เพราะเขาเป็นนักคิดประชาธิปไตยที่เลือกท่านเดวิดที่มองว่ามนุษย์โดยธรรมชาติเห็นแก่ตัวและสนใจแต่ประโยชน์ของตนอย่างเต็มที่ แต่ก็ยังสามารถมีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะได้ ขณะที่นักคิดท่านอื่นๆ จะมองว่ามนุษย์โดยดั้งเดิมไม่เห็นแก่ตัวอย่างเต็มที่ แม้แต่คาลซึ่งนักคิดประชาธิปไตยที่เลือกเพียงท่านเดวิดที่มองว่า มนุษย์ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้เมื่อครองอำนาจสูงสุดก็ยังมองว่ามนุษย์โดยธรรมชาติดั้งเดิมนั้นเห็นแก่ตัวเองมากกว่าคนอื่นๆ จะเห็นได้ว่า แม้บาร์เบอร์ซึ่งมีทัศนะเกี่ยวกับแรงจูงใจดั้งเดิมของมนุษย์แตกต่างจากนักคิดประชาธิปไตยที่เลือกท่านอื่นๆ แต่บาร์เบอร์ก็มองว่า มนุษย์นั้นสามารถคำนึงถึงคนอื่นๆ ได้ เพราะมนุษย์มีศักยภาพ หรือ ความสามารถที่จะเห็นอกเห็นใจคนอื่นๆ ได้ หากว่ามนุษย์ร่วมรับรู้และเห็นอกเห็นใจกัน

นักคิดประชาธิปไตยที่เลือกทุกท่านมองว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะร่วมมือ หรือ ชัดแย้งกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่า มนุษย์เลือกที่จะรับรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์คนอื่นๆ อย่างไร

ในการอธิบายถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนามนุษย์ และการพัฒนาจิตใจมนุษย์ นักคิดประชาธิปไตยที่เลือกกล่าวถึงมนุษย์โดยรวมทั้งหมด และไม่ได้บ่งบอกว่าผลของการพัฒนาสามารถยกระดับจิตใจของมนุษย์ได้แตกต่างกัน ขณะที่มิลล์ มองว่ามนุษย์มีความสามารถในการพัฒนาจิตใจได้ในระดับที่แตกต่าง กันและ ยิ่งไปกว่านี้ มิลล์ยังบอกอีกว่า บางคนก็ไม่สามารถเปลี่ยนธรรมชาติของคนที่ไม่ใส่ใจกับผลประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่คำนึงถึงคนอื่นๆ ได้เลย เมื่อพิจารณาแนวคิดของนักคิดประชาธิปไตยที่เลือก กับ จอห์น สจ๊วต มิลล์ แล้ว จะเห็นได้ว่าการที่นักคิดประชาธิปไตยที่เลือกให้ความสำคัญกับศักยภาพในการมีคุณธรรมเป็นตัวบ่งบอกว่ามนุษย์ทุกคนสามารถจะในการเปลี่ยนธรรมชาติของคนได้ซึ่ง ไม่ใช่ว่าจะไม่สามารถมีใครเปลี่ยนแปลงจิตใจของตนเองได้เลยอย่างที่จอห์น สจ๊วต มิลล์ กล่าวถึงไว้

นอกจากนี้ ลักษณะแตกต่างที่พิเศษอีกประการหนึ่งคือ แม้ว่าจอห์น สจ๊วต มิลล์และนักคิดประชาธิปไตยที่เลือกจะเห็นตรงกันว่าสิ่งแวดล้อม อันรวมถึงการมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองจะส่งผลให้มนุษย์พัฒนาจิตใจของตนเองได้ก็ตาม แต่นักคิดประชาธิปไตยที่เลือกก็ยังเน้นว่ามนุษย์มีทั้งศักยภาพที่ส่งเสริมผลประโยชน์ร่วม และการแสวงหาผลประโยชน์อย่างเห็นแก่ตัว ดังเช่นเช่นที่มิลล์มองว่ามนุษย์มีผลประโยชน์สองแบบคือแบบที่เห็นแก่ตัว และไม่เห็นแก่ตัว แต่มิลล์ชี้ว่า มนุษย์ที่คัดเลือกพัฒนาผลประโยชน์ที่ไม่เห็นแก่ตัว และการพัฒนานี้ มนุษย์จำนวนน้อยสามารถก้าวหน้าไปถึงระดับที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงตัวเองให้เป็นคนที่ใส่ใจคุณธรรมและพอใจกับความสุขระดับสูง เช่น ความสุขในการทำเพื่อส่วนรวม หรือความสุขในทางสติปัญญา เมื่อมนุษย์จำนวนน้อยก้าวหน้าถึงระดับนี้ เขาก็ไม่หวนกลับไป

พอใจกับธรรมชาติด้านลบอีกเลย แต่นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกล้มมองว่า แม้มนุษย์จะพัฒนาตัวเองได้ แต่ศักยภาพด้านลบก็ยังคงมีอยู่ ดังนั้น บาร์เบอร์ เขาจึงเตือนให้มนุษย์ระมัดระวังความหยิ่งทะนงตนอยู่เสมอ หรือ คาคัล ที่ไม่ไว้ใจความเหลิงอำนาจของมนุษย์ และมองว่าหากผู้ใดครองอำนาจสูงสุดโดยปราศจากการตรวจสอบ มนุษย์ผู้นั้นก็จะถูแก่อำนาจอย่างแน่นอน การเล็งกรับกรอบคิดเป็นสิ่งสำคัญในการปรับปรุงลักษณะนิสัยของมนุษย์ สำหรับมุฟและลาคลาวมองว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้นอัตลักษณ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แม้ว่าการยึดกรอบคิดประชาธิปไตยแบบพหุนิยมรุนแรงจะให้ประโยชน์กับผู้ที่ต้องการต่อสู้เพื่อความยุติธรรม(การยุติความไม่เสมอภาค)ก็ตาม แต่มุฟและลาคลาวเองก็มองว่าอัตลักษณ์ทางการเมืองเกิดจากการสร้างและการรับกรอบคิด แม้ว่ามุฟและลาคลาวจะไม่เห็นปัญหาว่าผู้ที่รับกรอบคิดประชาธิปไตยพหุนิยมรุนแรงจะเปลี่ยนใจไม่ศรัทธากรอบคิดนี้ เนื่องจากว่ากรอบคิดดังกล่าวให้ประโยชน์กับกลุ่มที่ทำกรต่อสู้ และมนุษย์ก็คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว (ดังที่เขากล่าวอ้างทัศนะของฟูโกต์ที่ว่า ที่ไหนมีอำนาจ ที่นั่นมีการต่อต้านอำนาจ) แต่มุฟและลาคลาวกลับไม่เห็นว่ ผู้รับกรอบความคิดแบบพหุนิยมรุนแรงจะเปลี่ยนใจ ในเมื่อทั้งสองท่านเองก็มองว่า การต่อสู้ใดใดไม่จำเป็นต้องมีทิศทางเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดเสมอไป ดังที่ทั้งสองท่านโจมตีแนวคิดแบบมาร์กซ์โดยการชี้ว่า ขบวนการแรงงานไม่จำเป็นต้องมีทิศทางกรต่อสู้แบบก้าวหน้าเสมอไป นอกจากนี้ หากว่ากลุ่มต่อสู้หนึ่งเช่น การต่อสู้เพื่อให้ตนเองได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรมสามารถต่อสู้จนได้ประสบผลสำเร็จ กลุ่มนี้ก็อาจจะเลิกสนใจต่อสู้เพื่อช่วยกลุ่มอื่นๆ ต่อสู้ต่อไปก็ได้ จะเห็นได้ว่า แม้มุฟและลาคลาวจะไม่ได้ชี้ตรงๆ ว่ามนุษย์สามารถมีคุณธรรมน้อยลง กล่าวคือ มนุษย์สามารถที่จะหันไปใส่ใจแต่กลุ่มตัวเอง หรือใส่ใจแค่ตัวเองและละเลยปัญหาของคนอื่นๆ แต่การที่มุฟและลาคลาวมีกรอบความคิดที่มองว่ามนุษย์สร้างอัตลักษณ์และปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตัวเองได้ ก็สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนทีเดียวว่ ศักยภาพด้านลบของมนุษย์นั้นมิได้อยู่เสมอ

นักคิดทุกท่านเน้นเรื่องกรอบความคิด คุณธรรม หลักความประพฤติที่มนุษย์ทุกคนต้องยึดถือเป็นอย่างมากเพื่อค้ำศักยภาพด้านดีของมนุษย์ให้ปรากฏขึ้นจริง เช่น บาร์เบอร์สนับสนุนให้มีพิธีต่างๆ นานาที่จะสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นชุมชนเดียวกัน กัทแมนและธอมสันสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาปลูกฝังคุณธรรมในการมีใจกว้าง เคารพต่อกัน และฝึกฝนการอภิปรายถกเถียงเชิงศีลธรรมและมุ่งแสวงหาข้อตัดสินใจอันเป็นที่ยอมรับต่อกัน ลาคลาวและมุฟ เน้นการขยายความเชื่อที่ว่าระเบียบสังคมที่น่าปรารถนาคือ การที่แต่ละกลุ่มร่วมมือกันอย่างกว้างขวางเพื่อต่อสู้กับความไม่เสมอภาคของสังคมโดยที่แต่ละกลุ่มต้องไม่ละเมิดความเป็นอิสระเอกเทศกันเอง เป็นต้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามข้อเสนอแนะของพวกเขาเป็นการสร้างเงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่จะพัฒนาให้มนุษย์มีคุณธรรม และจริยธรรม อย่างไรก็ตาม นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรู้ทุกท่านมองว่า ธรรมชาติมนุษย์นั้นเกิดขึ้นจากการวางเงื่อนไข หากปราศจากเงื่อนไขดังกล่าว หรือหากมนุษย์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ใส่ใจแต่ผลได้ของตนฝ่ายเดียว มนุษย์ก็อาจจะกลับมาเห็น

แก้ตัวและยึดติดกับผลประโยชน์ของตนเองอย่างเดิมก็ได้ ตัวอย่างเช่น กัทแมน และทอมสันชี้ว่าการยึดถือว่าการต่อรองคือกตัญญูในการตัดสินใจนโยบายสาธารณะนั้น ทำให้มนุษย์มีแนวโน้มที่จะขยายผลได้ของตนให้มากที่สุดโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับคนอื่น ๆ การเลือกยึดถือกรอบความคิดจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้นกล่าวได้ว่า นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรวมถึงทอมสันและทอมสันชี้ว่า เพราะแม้มนุษย์จะเปลี่ยนแปลงจิตใจให้เห็นอกเห็นใจคนอื่น ๆ ได้ แต่จิตใจของมนุษย์ก็ไม่ได้พัฒนาก้าวหน้าขึ้น เพราะศักยภาพของความเห็นแก้ตัวของมนุษย์ที่มีอยู่เดิมก็ไม่ได้หายไป แม้จะไม่ได้แสดงตัวออกมา ส่วนจอห์น สจ๊วต มิลล์มองว่ามนุษย์ที่สามารถยกระดับจิตใจของเขาให้เข้าถึงความสุขในระดับสูง ซึ่งรวมถึงการทำเพื่อสังคมหรือการช่วยเหลือคนอื่น ๆ นั้น เขาจะไม่กลับไปพอใจกับความสุขในระดับที่ต่ำกว่าหรือการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวอย่างไม่ใส่ใจใครอีก

แม้ นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกทุกท่านวิพากษ์วิจารณ์ความเห็นแก้ตัวของมนุษย์ แต่ทุกท่านก็เสนอทางแก้ไขให้มนุษย์เปลี่ยนความคิดเหล่านี้ ด้วยการชี้ว่า ธรรมชาติมนุษย์มีศักยภาพที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น แม้ว่าเดิมมนุษย์จะเห็นแก้ตัว แต่มนุษย์สามารถคำนึงถึงผู้อื่นได้

สรุปได้ว่า นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรวมถึงทอมสันและทอมสันชี้ว่า (ธรรมชาติมนุษย์มีทั้งด้านบวกและด้านลบโดยไม่เปลี่ยนแปลง) ขณะที่ จอห์น สจ๊วต มิลล์ มองว่ามนุษย์จำนวนน้อยมีธรรมชาติที่ไม่นิ่ง(มนุษย์จำนวนน้อยสามารถเปลี่ยนธรรมชาติตัวเองให้ก้าวหน้าเป็นผู้ที่มีคุณธรรมอย่างเที่ยงแท้)

อย่างไรก็ดี ในการชี้ว่าการมีส่วนร่วมสามารถพัฒนามนุษย์โดยทั่วไปได้นั้น มิลล์มองไม่ต่างจากนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก กล่าวคือ มิลล์ชี้ว่า คนส่วนใหญ่สามารถฝึกหัดให้เคยชินและพอใจกับการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมได้ จะเห็นได้ว่า มิลล์เป็นนักคิดประชาธิปไตยด้วยตัวเองที่มีความคิดสอดคล้องกับนักคิดประชาธิปไตยทางเลือกมากที่สุด

ความแตกต่างระหว่างนักคิดประชาธิปไตยทางเลือก และจอห์น สจ๊วต มิลล์ ในประเด็น การมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถพัฒนามนุษย์ได้นั้น ผู้ศึกษาได้รับคำชี้แนะจาก ท่านอาจารย์วีระ สมบูรณ์ ให้พิจารณาความแตกต่างระหว่างธรรมชาติมนุษย์ของนักคิดสองฝ่ายว่า ฝ่ายใดมองธรรมชาติมนุษย์แบบนิ่ง (นักคิดประชาธิปไตยทางเลือกรวมถึงทอมสันและทอมสันชี้ว่าศักยภาพของมนุษย์ไม่เปลี่ยนแปลง) และฝ่ายใดที่ไม่นิ่ง(จอห์น สจ๊วต มิลล์มองว่ามนุษย์ยกระดับจิตใจตัวเองให้ก้าวหน้าขึ้นได้ และเปลี่ยนแปลงจิตใจให้สูงขึ้นได้อย่างถาวร) พร้อมทั้งให้พิจารณาทัศนะของจอห์น สจ๊วต มิลล์ในเรื่องความก้าวหน้า และการพัฒนาที่มีลักษณะเป็นลำดับขั้น อีกทั้งยังให้คำแนะนำในเรื่องรูปแบบการให้เหตุผลสนับสนุน(justification) และความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์กับรูปแบบดังกล่าว